O Přjsaze.

Od

Vincencia Zahradnjka,

býwalého faráře Křessického;

k tisku dohotoweuo

od

Jana Valeriana Jirsjka,

bohomluw. doktorátu kandidáta a faráře w Minicjch.

(Nákladem Dědictwj Swatojanského, Čjslo VII.)

Probáwá se w tuhé wazbě za 10 kr. stř.

W Praze, 1839.

W knjžecj arcibiskupské knihtiskárně, řjzenjm W. Špinky.

Wyſoce důſtognému a wyſoce učenému

Pánu, Panu

Wáclawowi M. Pešinowi,

Kandidátu bohomluweckého doktorátu, král. hlawnjho chrámu Páně u ſw. Wjta na král. hradě prazſkém a wždy wěrné metropolitánſké kapitoly Kanownjku, českému Kazateli, knjžecj arcibiſkupſké konſiſtoře ſkutečnému Radowi, Redaktoru časopiſu pro katolické duchowenſtwo, gakož i kněh nákladem Dědictwj Swatojanſkého wycházegjcjch; cjſ. král. morawſko-ſlezſké ſpolečnoſti ku proſpěchu orby, přjrodo- a zeměznanſtwj, pak ſpráwu wedaucjho wýboru českého národnjho Muſeum; gednoty přátel koſtelnj hudby; ústawu zaopatřugjcjho a zaměſtnáwagjcjho pro odroſtlé ſlepé; gakož i ústawu pro hluchonémé ſkutečnému Členu, malodětſké ochranowny Hradčanſké Náměſtnjku ředitelowu wyſlauzilému, Dědictwj Swatojanſkého Spoluzakladateli, čeſtnému Měſſtanu Králowéhradeckému

atd. atd.

na důkaz ſwé obzwláſſtnj úcty a ſſetrnoſti

připiſuge

w hluboké pokoře

ſpiſowatel.

Předmluwa.

Přjſaha geſt weliká, ſwatá wěc; — ale mnohý s náramnau lehkowážnoſtj k nj přiſtupuge, a tak ſměle o neſtydatě gi činj, tak pohrdliwě gi obdýwá, gakoby nic dokonce na nj nezáleželo. — Přjſaha geſt weliká, ſwatá wěc; ale mnohý, čině přjſahu, tak ſtogj, tak mluwj a wyhljžj, gakoby neſtál před neywyššjm ſaudcem, Bohem wſſewědaucjm, kterýž geg i ſpaſiti, i na wěky zatratiti může. — Přjſaha geſt weliká, ſwatá wěc; ale ach naſtogte! mnohý, když i před práwem přiſáhá, wáſſněmi podtrhnauti a oſlepiti ſe nechává tak, že ſe welice pochybowati muſj, by to prawda bylo, což přjſahau potwrdil. — Negednau i člowěk dobrý a nábožný před práwem přiſáhá, předce ale faleſſně. Křiwě přiſáhá ne

proto, ſeby ſwědomitým nebyl, a Boha ſe nebál: nýbrž toliko proto, že newj, co přijſaha w ſobě obnáſſj, proč ſe přiſáhá, co z każdé přijſahy pocházj, a gakby ſe lidé chowati měli, když ku činěnj přijſahy potahowáni bywagj. — Mnozj opět lidé i krom práwa a zřjzeného ſaudu wrchnoſti wſſeligak přiſáhati magj obyčeg, zwlášſtě při kupowánj a prodáwánj obyčeg magj wydáwati řeči, kteréž negſau-li wlaſtně přijſahau, aleſpoň ku přijſaze bljzko přiſtupugj. — Geſt tedy toho ſwrchowaně potřebj, by lidé o p ř j ſ a z e zdrawě a ſluſſně ſmeyſſleti ſe učili; ſwrchowaně toho geſt potřebj, lidi k tomu wéſti a zbuzowati, aby přijſahu měli za gednu z neyſwětěgſſich wěcj, aby marně a zbytečně nepřiſáhali, a każeli potřeba, aby ſic přiſáhali, přijſahy ale gegich aby čiſtau, bezpečnau prawdu na ſwětlo wynáſſely. Na neyweyš prawjm geſt toho potřebj, a zwlášſtě za těchto časů naſſich, napomjnati lidi a wýſtrahu gim dáwati, aby křiwým přiſáhánjm nezlehčowali gména Božjho, a ſebe a bližnjch ſwých neuwáděli w neſſtěſtj a w záhubu.

Na ten cjl a konec předůſtogný, o literaturu ceſkau welmi zaſlaužilý, a wſſe dobré s neywětſſj horliwoſtj rozmáhagjcj pan Kanownjk na hradě pražſkém, Wáclaw M. Peſſina, požádal welebného kněze Vincencia Zahradnjka, faráře Křeſſtěkého, by takowýžto ſpis obratným ſwým perem zhotowil; ſpis, kteryžby této welike potřebě wyhowěl, a lidi důležitoſt přjſahy znáti naučil. K této milé žádoſti ochotně ſe propůgčil pan farář Zahrodnjk, a ſepſal knjžku o přjſaze. Ale wſſak prwé než wſſecko mohl dohotowiti, uſpořádati a k tiſku připrawiti, překwapila ho ſmrt neuproſitedlná a wſſekrotná. W neypěknějſſjm geho wěku wyrwala mu pero z ruky, když právě Čáſtku IV. této knihy počal předělawati a opiſowati. Po žalné ſmrti tohoto učeného muže doſſla mne ta čeſtná žádoſt, bych rukopis nebožtjka pana Zahradnjka dohotowil, předělal a k tiſku připrawil. S mile a ochotně gſem tu práci na ſebe přewzal, poznáwage i gá welikau toho potřebu, by náš čeſkoſlowanſký národ takowau knihu měl. Wěřjm pak a cele

daufám, že knjžka tato w tom přiſtrogenj a w té uſpořádanoſti, w kteréž gi ſwětu podáwám, hogného wydáwati bude owoce, doſtaneli ſe do hodně mnohých rukau. — Z toho pak blaženého owoce nechať ſe tytýž raduge tam na wěčnoſti oſlawený duch Zahradnjkůw; — nechať ſe též z něho raduge onen předůſtogný Kanownjk, gehož ſlawné gméno ozdobuge knjžku tuto, a genž wlaſtně geſt přjčinau, že tato knjžka ſepſána a na ſwětlo wydána byla.

W Minicjch, dne 20. Čerwence roku P. 1838.

Jan Val. Jirſjk,
farář.

Obſah.

Čáſtka prwnj.

Wýklad přijſahy.

Str.

§. 1. Na prawdě welmi mnoho záležj. . . . 1
§. 2. Často při wſſj opatrnoſti w giſtotě newjme, mluwjli kdo prawdu. 3
§. 3. Přijſaha geſt hlawnj a poſlednj proſtředek k zwjdánj prawdy. 5
§. 4. Na čemž ſe přijſaha zakládá? 6
§. 5. Co tedy geſt přijſaha? 7

Čáſtka druhá.

Rozličné gſau způſobowé přijſahy.

§. 6. Ne každá přijſaha geſt ſtegná. 10
§. 7. W čem ſproſtá anebo malá, a w čem ſlawná anebo weliká přijſaha záležj. . . 11

Str.

§. 8. Která přjſaha ſlowe prawnj? 13
§. 9. W čem záležj přjſaha ſlibu, a w čem přjſaha ſwědectwj. 14

Čáſtka třetj.

O zewnitřnjm způſobu přiſáhánj.

§. 10. Gak ſe zde onde přiſáhalo. 16
§. 11. Gak ſe wůbec přiſáhati může. 18
§. 12. Gak ſe u nás před prawem přiſáhá. . . 19
§. 13. Prawnj přjſaha wždy ſlawně buď konána. 21

Čáſtka čtwrtá.

Přjſaha welikau, ſwatau geſt wěcj.

§. 14. Přjſaha po wſſecky časy a u wſſech národů byla geſt w neywětſſj wážnoſti. . 24
§. 15. Přjſaha wſſecku přjležitoſt k lehkowážnému aneb dokonce křiwému ſwědčenj odgimá. —
§. 16. Přjſahau často ſtogj wſſecka wěrohodnoſt a prawda. 25
§. 17. Přjſaha k ſprawedlnoſti napomáhá. . . 26
§. 18. Přjſaha geſt wěc, ſkrze kterauž člowěk wlaſtnj duſſi ſwau a ſpaſenj ſwé zaſtawuge. . 29
§. 19. Přjſahau béře ſe Bůh za ſwědka. . . . 30
§. 20. Přjſaha geſt způſob prawé úcty Božj. . 31
§. 21. Krátké opáčenj wſſech důwodů, za kterýmiž přjſaha ſwatoſwatau geſt wěcj. . . . . —

Čáſtka pátá.

Pokud geſt přiſáhati dowoleno.

§. 22. Newážné a lehkomyſlné přiſáhánj ſe zapowjdá. 33
§. 23. Poctiwý člowěk ſnadno nepřiſáhá. . . 36
§. 24. Někdy wſſak powinni gſme, přiſáhati . 37

Čáſtka ſſeſtá.

Že křiwá přjſaha hroznym geſt hřjchem.

§. 25. Křiwau přjſahau hřeſſj ſe tuze proti bližnjmu. 41
§. 26. Křiwau přjſahau hřeſſj člowěk proti ſobě. 44
§. 27. Křiwau přjſahau ſe hrozně hřeſſj proti Bohu. 46

Čáſtka ſedmá.

Že křiwopřjſežnjk ſobě záhubu a neſſtěſtj ſtrogj.

§. 28. Křiwopřjſežnjka nemůž minauti treſt. . 50
§. 29. Křiwopřjſežnjka trápj zlé ſwědomj. . . —
§. 30. Křiwopřjſežnjka trápj uſtawičně ſtrach, že zločin geho bude progewen. 52
§. 31. Křiwopřjſežnjka treſce ſwětſká moc. . . 53
§. 32. Sám Bůh ſtihá často křiwopřjſežnjka i časnými treſty. 54
§. 33. Bůh křiwopřjſežnjka pokutuge i na wěčnoſti. 58

Str.

Čáſtka oſmá.

Gak ſe wůbec z ſtrany přiſáhánj ſlibowného chowati máme.

§. 34. Přiſáhy ſlibu se zwláſſtnj opatrnoſtj činěny buďte. 59
§. 35. Žádný cos neſluſſného wykonati nepřiſáhey. 61
§. 36. Neprawá přjſaha ſlibu žádného nezawazuge. 62
§. 37. Náležitá wſſak přjſaha ſlibu wždy ſe má naplniti. 64
§. 38. Z těžké přjſahy ſlibu naplněny buďte. . 65

Čáſtka dewátá.

Gak ſe chowati máme, magice přjſahau nějakě ſwědectwj wzdáti.

§. 39. W pochybnoſti nebuď přiſáháno. . . . 67
§. 40. Nebuď přiſáháno w horké ſrdce žádoſti a wáſſni. 68
§. 41. Přiſáháno buď s úwahau. 69
§. 42. Slowům přjſahy nebuď dáwán křiwý rozum. 70
§. 43. Přiſáháno buď s myſlj na Boha obrácenau. 72
§. 44. Kdy přjſaha zwláſſtnj ſwědomitoſti žádá. . 74

Záwěrek.

§. 45. Kterak każdý před přjſahau napomenut a probuzen býti může. 75
Kázanj o přjſaze 79

Čáſtka I.

Wýklad přiſahy.

§. 1.

Na prawdě welmi mnoho záležj.

Negednau ſe na giné lidi obraceti muſjme, aby nám to neb ono oſwědčili, aby nám o tom neb onom dali náwěſſtj, aby nám powěděli, gakýby o tom neb onom měli ſmyſl, gaké zdánj. Kdykoli ale na druhého nēgakau otázku činjme, wždy chceme od něho ſlyſſeti prawdu. A proč welmi toho gſme žádoſtiwi, aby nás nikdo nepřelhával, nébrž každý čiſtau mluwil prawdu, a upřjmné, giſté, bezpečné ſwědectwj nám wydáwal? Proto zagiſté, že ſe w negedné ſtránce podlé wýpowědi a ſwědectwj giných řjditi a ſprawowati muſjme. Řekl-li mi kdo, že mne giſtě w tu neb onu hodinu w domě mám nawſſtjwj: zůſtanu doma, a očekáwati ho budu. Doſſla-li mne zpráwa, že bratr můg geſt těžce nemocen, a widěti mne žádá: rychle ſe k němu na cestu wyprawjm; nenjli to ale prawda, což nám druhy prawj: tedy gednánj naſſe, tau lži ſe řjdjcj, newyhnutedlně chybno býti muſj. Nenjli to ku přiſkladu prawda, což mi o nepoctiwoſti ně-

gakého kupce bylo prawено: budu se kupce toho ciziti, a snad se od poctiwého kupce k nepoctiwému obrátjm. Chali mužowé, kteréž Mogžjš do zaslјbené země k shle- dnutj gi wyslal, žeby nedobytna byla a plna obrů; pro tuto lež wessteren lid ifraelský reptati a bauřiti se počal. Falessně swědčili nesslechetnj mužowé proti Nabotowi, žeby se byl Bohu a králi swému rauhal; pro toto ohawné, křiwé swědectwj newinný Nabot byl ukamenowán. Neprawé swědectwj dal pyssný Aman králi swému o lidu židowském; pro osskliwau lež tuto celý národ židowský na rozkaz krále měl býti wyhuben. Chali dwa nesslechetnj starci proti Susan- ně, žeby byli widěli, ana w zahradě s mládencem hřessj; pro lež tuto giž bylo na tom, by čistá a ne- winná Susanna kamenowána byla. Když zlj kněžj židowsstj Pána Gežjsse pod záminkau práwa chtěli při- wésti na křjž: muže nastrogili, kteřjžby proti newin- nému Gežjssi cos zlého lžiwě mluwili. — Na stromu lžj wůbec toliko gedowaté roste owoce, a possel-li kdy ze lžj nějaký prawý užitek, gistě se to stalo gen náhodau. O gak náramný zmatek a nepořádek by z toho pochá- zel, kdyby 'skaždý dle ljbosti gináč mluwiti a gináče myssliti směl. Welmi často se geden člowěk důwěřo- wati musj druhému, a spoléhati na řeči geho. Neby- loby ale možná, wěřiti giným, a spoléhati na sliby, smlauwy a swědectwj gegich, kdyby lháti bylo dowo- leno, a lidé při každé přjležitosti neprawdu mluwili. Z wrchnosť, i práwnj saudce prawdu od giných slyssеti

muſj, aby náležité rozkazy činiti, ſpraweoliwě ſaudi-ti, a moci ſwé k obecnému dobrému užjwati mohli; ſic i neyſprawedliwěgſſj ſaudce w prawnj rozepři křiwý rozſudek wynéſti může, geſtliže ſe při wſſj opa-trnoſti prawdy domakati nemohl, a rozſudek ſwůg na křiwém ſwědectwj poſtawiti muſel. Na prawdě tedy mnoho záležj.

§. 2.

Často při wſſj opatrnoſti w giſtotě newjme, mluwj-li kdo prawdu.

Ačkoli nám welmi mnoho na tom záleží, aby nás nikdo nepřelhával: nicméně nám častokráte wě-děti nelze, pokudžby to, což druhý powjdá, gjſtau praw-dau bylo. Lidé ſe mnohdykrát welice přetwařugi, a mnoho geſt takowých pokrytců, gakýž byl král Hero-des, kterýž náboženům mudrcům wýchodnjm řekl, že ſe narozenému králi židowſkému pokloniti chce, geſſto ho ukrutně zahubiti obmýſſlel. Možnáli ale geſt, bychom ſe každému podjwali do duſſe? Máli každý na čele napſáno, pokudž bychom na řeč geho mohli ſpoléhati? Wždyckyli geſt patrno, že druhý mluwj ne ze žertu a lehkau myſlj, nýbrž wážně a z oprawdowého přeſwěd-čenj? Owſſem wſſemožných užjwáme proſtředků, by nás ginj nepřelhávali, nobrž čiſtau nám mluwili prawdu. Máme na to pozor, gſauli hodni, bychom gim uwěřili, a zdali ſe gim k wyneſſenj prawého ſwědectwj buď rozumu a wědomoſti, anebo dobré,

ſlechetné wůle nenedoſtáwá. Máme na to pozor, zdali ſe řeči gegich dobře ſrownáwagj, aneb gſauli ſlowa gegich ſobě odporna: domlauwáme gim také, a k mluwenj čiſté prawdy ge napomjnáme. A wſſak někoy napomjnánj, prosby, wýhrůžky, zbuzowánj a wſſickni obyčegnj proſtředkowé k zwjdánj prawdy od ginýchy nikoli platni a doſtatečni negſau. Možná geſt ku přikladu, že ten člowěk, kterýž před práwem dáwá ſwé ſwědectwj, že Petr Pawlowi dlužen geſt tiſjc zlatých, geſt člowěk na neywyšš upřjmný, prawdomluwný a wěrohodný. Zdali ale práwnj ſaudce na tom přeſtati ſmj? Kdyby Ondřeg u kriminálnjho ſaudu byl obžalowán, že kradl, zdali kriminálnj ſaudce obžalowaného Ondřege hned ſmj odſauditi? A kdyby ſe před něg poſtawili ſwědkowé, twrdjce, že Ondřeg oprawdu kráde že ſe dopuſtil, zdali ſe pauhým gich ſwědectwjm upokogj? Možná geſt, že ſwědectwj gegich geſt prawo: možnáť ale také geſt, že což ſwědčj, geſt hanebná leż. Aby tedy kriminálnj ſaudce Ondřegowi neučinil křiwdy, a newinného neodſaudil k okowům a k žaláři: potřebj geſt, aby prawdu daného proti němu ſwědectwj wyſkaumal. Gak gi ale wyſkaumati má? Doſtili geſt na tom, že ſwědky napomjná, proſj a zbuzuge, by mu prawdu powěděli? S probuditedlně napomenutý, ſnažně proſſený a ſlibem neb pohrůžkau k mluwenj prawdy nakloněný ſwědek nenj bezpečen, a protož giným mocněgſſjm proſtředkem k wyřčenj prawdy ponuknut a gako puzen býti muſj.

§. 3.

Přjſaha geſt hlawnj a poſlednj proſtředek k zwjdánj prawdy.

Hlawnj a poſlednj proſtředek, genž nám ku zwjdánj prawdy, a k doſahowánj giſtých, bezpečných ſwědectwj napomáhá a ſlauži, geſt přjſaha. Přjſahau giſtě zwjdáme prawdu, když ginym proſtředkem gi doſjci nelze; prawau přjſahau také každý, kdož gi učinil, práwa doſahuge, žádati od nás, bychom mu wěřili. Nad přjſahu žádného wyššjho proſtředku nenj, kterýžby nám k domakánj ſe na někom čiſté a bezpečné prawdy ſlauzil. My aleſpoň lidé nad přjſahu žádného wyššjho, mocněgššjho a platněgššjho proſtředku k wyſſetřenj prawdy neb k doſažení prawých a bezpečných ſwědectwj nemáme. Přjſaha geſt poſlednj proſtředek, kterýmž we ſpolečnoſti lidſké gedni ode lži a od klamu, druzj ale od pochybnoſti a od nedůwěřowánj ſe cizj řeči odwedeni bywagj. Protož dobře napſal někdo: „Koho žádné napomjnánj, žádný ſtrach pokut a treſtů wrchnoſti, žádný ſtrach weřegné hanby a obecné potupy k tomu přiwéſti nemůže, by wyznal prawdu: toho častokráte přjſaha obměkčuge, a k wyznánj prawdy ochotna činj. Kým i neyſilněgšj důwodowé giž wjce nehýbagj, by wěrně ſtál k ſlibu ſwému: ten často aleſpoň přjſahau w ſwědomj ſe cjtj zawázána.“

(Nonne Eid und Meineid. Schwelm, 1833.)

§. 4.

Na čemť se přjsaha zakládá.

Zniká giž otázka: Na gakém základu přjsaha stogj? Proč nad přjsahu žádného lepssjho prostředku neznáme, kterýžby nám k zwjdánj prawdy slaužil? Co gest to, čjmž přjsaha každého k tomu přiwádj, by čistau wyznáwal prawdu, anebo práwě to učinil, což dle neylepssjho wědomj a swědomj geho prawo gest? Wsse přisáhánj se zakládá na té gisté a nepochybné prawdě, že gest Bůh, a Bůh že gest wssewědaucj, swatý, sprawedliwý saudce, odměnitel a trestatel činů lidských. Žádný člowěk zdrawého smyslu o tom nepochybuge, že gakož gest swět, tak gest i swrchowaná bytnost, kteráž swět ten učinila a zprawuge. Toliko „blázen prawj w srdci swém: Nenj Boha." (Žalm 13, 1.) Nápodobně gisto a nepochybno gest, že Bůh welj, by lidé nic zlého nečinili, a následowně i lži, lsti, podwodu a wssj neupřjmnosti se warowali. Gisto gest též, že Bůh lidem do wnitřnosti hledj; že wj, zdali w srdci a na mysli magj to, což mluwj ústa gegich; a že ge, swrchowaně swatým gsa a sprawedliwým, odplatj, mluwjli prawdu, a na druhé straně, že gich zde i na onom swětě bez trestu nenechá, gestliže lstj, klamem a lžj proti swaté wůli geho gednagj. Kdo medle, postawiw se w duchu před obljčeg Boha swého, lehkomyslným a zlým člowěkem býti může? Kdoby se zpěčowati chtěl, mluwiti prawdu, žiwěli se na to upamatowal, že má

Boha nad ſebau, Boha prawdomluwného, Boha, kterýž i lidem upřjmnoſt a prawdomluwnoſt za ſwatau powinnoſt ukládá? Možnáli, by kdo oprawdu žádal, aby Bůh byl nepřjtelem geho, a dle neywyššj ſprawedlnoſti ſwé časně i wěčně ho treſtal? Giž pak přjſahau člowěka ſtawjme před obljčeg wſſewědaucjho a ſprawedliwého Boha, w té giſté naděgi, že mage Boha před očima ſwýma, nebude lehkowážnými, nýbrž že u wnitřnoſti duſſe ſwé ſpaſitelně bude zachycen, a k wyznánj prawdy hotowým a ochotným učiněn. Domnjwáme ſe, že žádný člowěk tak zdiwočilého a zpuſtlého ſrdce nenj, by wſſewědaucjmu a ſwrchowaně ſwatému Bohu gako w oči lháti ſe opowážil, a hněw a pomſtu geho na ſebe uwalował. Domnjwáme ſe, že člowěk, poſtawiw ſe w duchu před obljčeg Božj, a ſahage k trůnu weleſlawenſtwj geho, ſahage k tomu, nad čež nic draželſſjho nemá, totiž k miloſti Božj, giſtotně prawdomluwným bude, a nežby Boha zapřel, Boha potupil, Boha gakožto mſtitele a treſtatele na ſebe wyzwal, že raděgi lháti, klamati a křiwditi nebude, nobrž že upřjmným bude w řeči ſwé, a čiſtau nám powj prawdu.

§. 5.

Co tedy geſt přjſaha?

Přjſaha geſt ten ſkutek, kterýmž člowěk pro neywyššj wěrohodnoſt wyřčenj ſwého ſáhá až k ſamému Bohu, a to, což mu geſt nade wſſecko wzácno a dra-

ho, miloſt Boži, nadſazuge a zamitá, křiwoli geſt to ſwědectwj, kteréž wynáſſj. Řjci ſe též může, že člowěk ſkrze přjſahu gednák s lidmi, gednák s Bohem w prawau ſmlauwu wcházj. Lidé s gedné ſtrany řkau: Sáhni k Bohu, a do záſtawy dey ſpaſenj duſſe ſwé, my pak wěřiti budeme, že mluwjš prawdu." S druhé ſtrany přiſáhagjcj na tento způſob s ginými lidmi ſe ſmlauwá: „Wzýwati budu Boha za ſwědka a ſaudce řeči ſwé, pak ale budu mjti práwo, žádati od wáš, byſte mi wěřili." — Bůh s gedné ſtrany člowěku prawj: „Mluw prawdu pro gméno mé, a co gá ſám w ſrdci twém widjm, to bezelſtně a upřjmně ke cti mé wyzneŋ; gáť pak tobě za to budu odměnitelem." Na druhé ſtraně přiſáhagjcj člowěk před Boha ſe w duchu ſwém ſtawj, řka: „Wſſemohaucj a wſſewědaucj Bože! ſtoge nynj před ſwatým obljčegem twým, ſwědomité, čiſté činjm wyznánj prawdy, a žádné lſti, žádného auſkoku a podwodu, žádné pochybné, dwogité řeči k zaſloněnj a k zatenčenj prawdy neužjwám. Kdybych wſſak lhal, a tebe neſkončeně ſwatého a prawdomluwného Pána nebe a země za ſwědka hřjſſné lži a křiwého wyznánj ſwého wolal: wzdáwám ſe w ruce twé, a podrobugi tělo ſwé a duſſi ſwau ſprawedliwým

treſtům twým. Nechť mně miloſt ſwau obegmeš, nechť mne zawrhneš, a za to, že ſe rauhám ſwatému gménu twému, wſſemi treſty toho i onoho ſwěta pokutugeš tak, abych zde žádného pokoge neměl, w auzkoſti umiral, a na onom ſwětě bez konce ſe trápil."

Tomuto wýkladu nic negſau na odpor i ginj učitelowé počeſtných mrawů. Ačkoli rozličnými ſice ſlowy přiſahu wykládagj, wſſak co ſe týče prawé a wlaſtnj powahy gegi, dobře ſe znáſſegi. Tak ku příkladu prawj ſw. Tomáš Aquinſký: „Přiſáháme, když kdo proſtě Boha za ſwědka wzýwáme, prawjce ku příkladu: Bůh geſt můg ſwědek; mluwjm před Bohem; ſkrze Boha to prawjm, — anebo když ſe zakljnáme, to geſt, když ſe milých některých wěcj odřjkáme, něco ſwého zaſtawugeme neb w základ dáwáme, wůbec pak ſe uwolugeme, bychom potreſtáni byli, nebylo-liby to prawda, což zúſt naſſich wychází." — A podobně mluwj Katechismus z rozkazu ſwatého ſněmu Tridentſkého wydaný: „Přiſáhati nic giného nenj, než Bohem něco oſwědčowati, nechť ſe to tjm neb giným způſobem wyſlowuge. Prawjmli: Bůh geſt můg ſwědek, totéž prawjm, gako když řku: Boha ſe dokládám. Tak nápodobně přiſáháme,

když čtjce, by nám ginj wěřili, prjsahame skrze stwořené wěci, ku příkladu skrze swatá ewangelia, skrze kříž, skrze ostatky a gména swatých a podobné wěci. Ale wssak ti a takowj způsobowé přisáhánj nemagj wážnosti a moci sami ze sebe, nýbrž z Boha, gehožto božská wywýssenost w nich se swětle ukazuge. Kdo skrze ewangelium přisáhá, skrze Boha přisáhá, poněwadž prawda Božj w ewangelium se předkládá. I ta přjsaha prawau gest přjsahau, kteráž se prokljnánjm činj, když se totiž člowěk Bohu, gakožto mstiteli lži, a sprawedliwém saudu geho podrobuge."

Částka II.

Rozličnj gsau způsobowé přjsahy.

§. 6.

Ne každá přjsaha gest stegná.

Gakož rozličné gsau wěci, kteréž zpřisáhány bywagj: rowně tak i způsobowé, kterýmiž se přisáhá, gsau rozličnj. Buď se přisáhá před právem, aneb krom práwa; přisáhá se, aby se prawdě wydalo swědectwj, aneb aby se slibowé, kteřjž byli učiněni, utwr-

dili a poſwětili; přiſahá ſe na něco welkého a důležitého, anebo na něco méně důležitého. A tudy přiſaha, kteréž kdo ku potwrzenj řeči ſwé a ſlibu ſwého užiwá, může mjti giž wětſſj giž menſſj wáhy a aučinliwoſti do ſebe. Pro tu přičinu wſſickni učitelowé mrawů rozdjl činj mezi ſproſtau, proſtředni a welikau neb ſlawnau přiſahau, a ſpolu to obecné prawidlo wyſtawugj, že každá přiſaha tjm geſt wážněgſſj, důſtognějſſj a wětſſj, čjm wětſſj gſau aučinkowé, genž přirozeným během z nj pocházeti muſegj.

§. 7.

W čem ſproſtá anebo malá, a w čem ſlawná anebo welikà přiſaha záležj.

Přiſaha geſt ſproſtá, wſſedni a malá; a nebo wyſoká, ſlawná a welikà. Sproſtau přiſahau ſe gmenuge ta, kteráž ſe w ſpolečném obcowánj lidj beze wſſj připrawy proſtými toliko ſlowy činj. Apoſſtol Petr, zhřjwage ſe u ohně, zapřel Ježiſſe, miſtra a Pána ſwého, a ſice s přiſahau ho zapřel, gakož dj ſwaté ewangelium: „Petr ſe počal proklinati a přiſáhati, žeby neznal člowěka.“ (Mat. 26, 74.) Ač apoſſtol Petr tauto přiſahau proti Ježiſſi Kriſtu ſe prohřeſſil, a napotom proto horké ſlzy ljtoſti plakal: nic méně tato přiſaha za malau ſe pokládá, poněwadž ſe od ginýchy přiſah, genž u židů w obyčegi byly, znamenitě různila. Eliáš Tesbitſký malé přiſahy užjwal, když řekl králi Achabowi:

„Živ ſ geſt Hoſpodin, Bůh Iſraelſký, před gehožto obljčegem ſtogim, že nebude těchto let roſy ani deſſtě, leč toliko wedlé řeči mé.“ (3. Král. 17.) Apoſſtol Pawel w liſtech ſwých na negednom mjſtě přiſáhá, ku přjkladu: „Což wám pjſſi, ay před Bohem oſwědčugi, že neklamám.“ (Gal. 1, 20.) Ale ta a giné takowé přjſahy, genž ſe w liſtech geho nacházegi, za malé ſe pokládagi.

Slawnau neb wyſokau aneb welikau přjſahau ſe gmenuge ta, ku ktereż ſe člowěk náležitě rozmyſliti a připrawiti může, a ktaráž ſe zwláſſtnjmi ſlowy, před křjžem, mezi hořicjmi ſwjcemi poſtaweným, neb ſic ginák ſlawně a pohnutliwě činj. W pjſmách ſwatých ſe negeden přjklad ſlawné a welké přjſahy nacházj. Abraham řekl Elieſerowi, ſtarſſjmu ſlužebnjku w domě ſwém: „Wlož nynj ruku pod bedro mé, abych tě zawázal přiſahau ſkrze Hoſpodina, Boha nebe a země, že ſynu mému newezmeš manželky ze dcer Kananegſkých, mezi nimiž gá bydljm, ale že půgdeš do země mé a do přjbuznoſti mé, a odtamtud ſynu mému Iſákowi manželku přiwedeš.“ Tedy wložil ſlužebnjk ten ruku ſwau pod bedro Abrahama, a přiſáhl gemu na tu řeč. (1. Mogž. 24.) Když mezi Labanem a Jákobem wzeſſla welká neſnáz a různice: tedy ſe oba pro uwarowánj dalſſjch rozepřj a půtek ſlawnau a welikau

přjſahau zawázali, gak ſe na budaucj čas geden k druhému chowati bude. Jákob wzal kámen, a poſtawil geg wzhůru na znamenj. Řekl též přjbuzným ſwým: Naſbjreyte kamenj; kteřjžto nabrawſſe kamenj, udělali kopec, a gedli na tom kopci. Laban pak řekl: „Hle kopec tento, a kámen, kterýž gſem wyzdwihl mezi mnau a tebau, ſwědek bude: kopec, prawjm, tento, a kámen ať gſau na ſwědectwj.“ Na to Jákob Labanowi přiſáhl ſtrze ſtrach otce ſwého Jſáka. (1. Mogž. 31.)

§. 8.
Která přjſaha ſlowe prawnj?

Prawnj přjſahau ſe gmenuge ta, kteráž ſe před wrchnoſtj anebo před prawnjm ſaudcem podlé řádu, w každé zemi předepſaného, činj. Ježjš Kriſtus, ſtoge před nejwyššjm knězem a před zborem welike raby židowſké, nejſlawněgſſjm způſobem k tomu byl napomenut a požádán, aby powěděl, zdali geſt ſlibeným wykupitelem lidſtým, a wýpowěd tuto přjſahau potwrdil. Ku přjſaze ho wyzwal nejwyššj kněz, kterýž powýſſeným hlaſem řekl: „Zakljnám tě ſtrze Boha živého, abyš nám powěděl, gſili ty Kriſtus, Syn Božj?“ Na kterážto we gménu Božjm mluwená ſlowa Ježjš odpowěděl: „Ty gſi řekl.“ (Mat. 26, 36.) Tato přjſaha byla prawnj, weřegně, u přjtomnoſti auřednjch oſob, a gako w ruce gegich učiněná. Naproti

tomu mladá Rut ſtaré Noemi toliko domácj přiſahu učinila, řkauc: „Kdekoli umřeš ty, tu umruť i gá, a tu pochowána budu. Toto mi učiň Hoſpodin, a toto přidey, že toliko ſmrt rozdělj mne s tebau.“ (Rut 1, 17.)

§. 9.

W čem záležj přiſaha ſlibu, a w čem přiſaha ſwědectwj.

Hledjmeli na to, což od lidj zpřiſáháno bywá, aneb gakožto giſtá, bezpečná prawda přiſahau ſe potwrzuge: dwogj rozdjl přiſahy ſe znamená, gmenowitě přiſaha ſlibu a přiſaha ſwědectwj.

a) Když ſe geden člowěk druhému k něčemu zawazuge, anebo když geden druhému něco připowjdá, tuto pak přjpowěd ſwau potwrzuge a pěctj přiſahau: tedy tato přiſaha ſluge přiſaha ſlibu. W pjſmách ſwatých ſe negeden přiklad takowé přiſahy ſlibu nacházj. Abimelech, chtěge s Abrahamem w přátelſtkau ſmlauwu wgiti, řekl gemu: „Bůh geſt s tebau we wſſech wěcech, kteréž ty činjš; protož přiſáhni mně teď ſkrze Boha ſwého, že wedlé miloſrdenſtwj, kteréž gſem gá učinil s tebau, i ty učinjš se mnau a se zemi, w niž gſi pohoſtinu.“ Abraham řekl: „Gá přiſáhnu.“ (1. Mogž. 21.) Král Dawid dal Betſabé, mánželku ſwau k ſobě zawolati; kteráž když před njm ſtála, přiſahau ſe gj zawázal, že Salomaun,

ſyn gegi, po něm kralowati bude, řka: Živ geſt Hoſpodin, kterýž wyſwobodil duſſi mau ze wſſelikých auzkoſtj, že, gakož gſem přiſáhl tobě ſkrze Hoſpodina Boha Iſraelſkého, že ſyn twůg Šalomaun bude kralowati po mně, a ſeděti na ſtolici mém mjſto mne, takť učinim hned dneš." (3. Král. 1.) Přjſahu ſlibu činj kněz při ſwěcenj swém. Kléče před biſkupem, obě ruce mu podáwá, a gemu a náſtupnikům geho ſlibuge uctiwoſt a poſluſſenſtwj. Tak i ženich a newěſta při manželſkém ſňatku swém klečice na ſtupnjch oltáře, a ruce ſi dáwagice, wěrnoſt a lásku manželſkau až do ſmrti ſobě ſlibugi. Nápodobně duchownj i ſwětſké wrchnoſti rozličné přiſahy ſlibu od poddaných swých žádagi. Přiſáhá každý kněz, když ſe mu ſpráwa fary nějaké odewzdáwá; přiſáhagi ſtawowé každé země, když cjſař neb král na trůn ſe ſází; přiſáhá každý wogák, když k nějakému pluku bývá přiwtělen; přiſáhagi wſſickni nižſſj a wyššſj auřednjci swětſſtj, že auřednj powinnoſti swoge podlé nejwyššjch nařjzenj swědomitě a bedliwě wykonáwati budau.

b) Přiſaha ſwědectwj geſt ta, kterauž potwrzugeme, že to, což gſme wyřkli za prawdu, w ſkutku geſt prawda, ginák ale žádné powinnoſti na ſebe nepřigimáme. Přiſaha ſlibu hledj na budaucnoſt; přiſaha ſwědectwj ale gen k minulému neb přitomnému času patřj. Apoſſtol ſw. Pawel w li-

ſtech ſwých na negednom mjſtě přiſahu ſwědectwj činj, ku přikladu: „Bůh a Otec Pána mého Jeſſe Kriſta wj, že nelhu.“ (2. Kor. 11, 31.) Wydáwagjce pak gakékoli ſwědectwj, wždycky to gediné prawjme, že něco geſt neb nenj, že něco wěřjme neb newěřjme, že gſme něco widěli neb newiděli, že gſme ſlyſſeli neb neſlyſſeli, že ſe něco námi ſtalo neb neſtalo.

Čáſtka III.

O zewnitřnjm způſobu přiſáhánj.

§. 10.

Gak ſe zde onde přiſáhalo.

Lidé ſice po wſſecky časy přiſáhali, ale přerozličným způſobem. Letopiſowé mluwj o národech, gegichžto způſob přiſahy záležel w tom, že ſe přiſáhagjcj dotknul země, na ſlunce hleděl, gakoby řjci chtěl: „Pána nebe a země za ſwědka wolám, a nechť geſt země, kteráž mne noſj, proklata, nechť proklato geſt ſwětlo, gež ſlunce s oblohy nebeſké na mne ſeſilá, křiwoli geſt, což wycházj z úſt mých.“ U Řeků a Řjmanů podlé rozličnoſti wěcj, kteréž ſe přiſahau ztworzowaly, i také rozličnj byli způſobowé přiſahy. Někdy řekl přiſáhagicj člowěk: „Nechť mně neywyššjj Bůh nenj přjzniw a

laſkaw, prawdy=li gſem newyznal.“ Když dwa lidé ſpolu nĕgakau ſmlauwu zawřeli: tedy geden držel ruku druhého, obapol ſi přiſlibowali, že tu ſmlauwu držeti budau. Nĕkdy přiſáhagici pohané ſe ubjrali k oltářům model ſwých, a dotýkánjm oltáře prawdu ſwých řečj pečetili. Při ſlawnĕgſſich přiſahách i také zwjřata zwlášſtnjmi poſwátnými řády a modlitbami zabjgeli a obĕtowali. Nabuchodonoſor ſe zapřiſáhl ſkrze trůn a králowſtwj ſwé, že ſe pomſtj nade wſſemi končinami Cilicie. (Judit 1, 11.) U židů přiſáhagicj prawau ruku zhůru wyzdwihl, na kterýžto způſob přiſáhánj naráží žalmiſta tĕmito ſlowy: „Gegich uſta daremné a lžiwé wĕci mluwj, gegich pak prawice geſt prawice, činicj leſt a podwod.“ (Žalm 144.) U lidu židowſkého i také ten způſob přiſahy ſe nacházel, že když ſlužebnjk pánu ſwému ſlibowal wĕrnoſt, a ſlib tento přiſahau chtĕl potwrditi, ruku ſwau wložil pod bedra geho. Nĕkdy přiſáhagicj Iſraelita toliko proſtých ſlow užjwal: „Žiwť geſt Hoſpodin.“ Měl také žid za časů Pána Ježiſſe Kriſta obyčeg, ſkrze nebe, ſkrze zemi, ſkrze město Jeruſalém a ſkrze hlawu ſwau přiſáhati. (Mat. 5.) *)

*) Když za nynĕgſſich časů žid před prawem přiſáhá, přikrytau má hlawu, držj ruku na otewřeném zákonu Mogjſſowĕ, a na wĕky ſe proklíná, a wſſechna hrozná zlořečenj na ſebe wolá, geſtliže by něco proti prawdĕ a ſprawedl-

§. 11.

Gak ſe wůbec přiſáhati může.

Nechť přiſahau něco ſlibugeme, twrdjme anebo zapjráme: wždy ſe přiſaha naſſe rozličným způſobem wykonáwati může. Důwod toho geſt, že ſkrze přiſahu — mjněnj, úmyſl, předſewzetj, wědomj, známoſt, wůbec pak myſſlenj ſwoge na gewo dáwáme, naſſe ale myſſlenj ſkrze widitedlná a ſlyſſitedlná znamenj, živým hlaſem neb hnutjm těla anebo ginými zwláſtnjmi činy progewena býti mohau. Přiſáhati můžeme a u ſ t n ě neb p j ſ e m n ě, pak ale auſtnj přiſaha gmenuge ſe t ě l e ſ n á, pro rozdjl od pjſemné. Přiſaháti můžeme beze wſſeho hlaſu, žřegmými znamenjmi, ku přikladu: žřenjm k nebi, pozdwiženjm prawé ruky, dotčenjm knihy pjſem ſwatých. Křeſťanſſtj lidé někdy i ſkrze Marii pannu, ſkrze wſſecky ſwaté, ſkrze kříž anebo ſkrze ſwaté ewangelium přiſáhagj. Z letopiſů cjrkwe křeſťanſké známo geſt, že křeſťané giž

---

noſti z úſt geho wycházelo. Prawj totiž ku konci přiſahy: „Křiwěli přiſáhám: tedy ať gſem na wěky proklet a zlořečen, ať wſſecky kletby w zákoně napſané, na mne a děti moge padnau, a nechť mi newýſlowný Bůh, kterýž ſtworil ſwět, při zaměſtnánjch mých žádného přiſpěnj, a we wſſech potřebách mých žádné pomoci nedá. Wyznal-li gſem upřjmně prawdu tedy ať mi pomáhá Adonai (Pán), prawý, gediný Bůh, gehož newýſlowné gméno buď poſwěceno!“

za ſtarých časů každau ſlawnau přiſahu činili před oltářem, neb aſpoň před křižem, mezi hořicima ſwíčkama poſtaweným, že přiſáhagici prawau ruku zhůru měl zdwiženau, anebo na prſau gi držel, a po wyřčenj ſlow: „Tak mi pomáhey Bůh," knihy ſwatých čtenj, křiže, meče, neb ſic čeho přiſluſſného ſe dotekl. Wſſecko záleží na tom, aby ginj lidé ze ſlow, kterýchž užjwáme, a ze znamenj, kteráž činjme, wyrozumjwali, že to neb ono prawjme, že při tom Boha máme na myſli, a Bohem řeč ſwau oſwědčugeme. Nebylo-liby ale wſſe w prawdě tak, gakž gſme wyřkli, že Boha wzýwáme, aby nás za křiwé wyznánj naſſe potreſtal.

§. 12.

Gak ſe u nás před prawem přiſáhá.

Máli někdo w zemi naſſj před prawem přiſáhati: tedy ho prawnj ſaudce podlé potřeby geho a podlé uznánj ſwého napomjná, aby křiwě nepřiſáhal, a ſpolu mu předſtawuge, přiſáhl-liby faleſſně, a bylo-liby to naň prowedeno, že welikým treſt, totiž wyſtawenj na pranýř (leſſenj) a těžký, mnoho let trwagicj žalář ho nemine. Pak ſe obyčegně rozſwěcugj dwě ſwjce, a mezi ně ſe poſtawuge křiž, aby přiſahágicj ſtál gako před oltářem Páně, a hledě na twář ukřižowaného Spaſitele ſwého, na myſli ſwé ſpaſitedlně byl pohnut, a tjm ſwědomitěgi a upřjmněgi, což ſe od něho žádá, wyznáwal. Wogáci pod ſſirým nebem a pod korauhwj neb praporcem wogenſkým přiſáhagj.— Hlawnj a

podſtatný řád při wſſi přiſaze w zemjch Rakauſkého ciſařſtwj geſt pak tento: Přiſáhagicj má hlaſitě a zřetelně řjkati to, což mu prawnj ſaudce předřjkáwá, při tom má palec a wedlegſſi dwa prſty prawé ruky wzhůru držeti, a konečně má tato ſlowa wyřknauti: „Tak mi pomáhey Bůh!“ Tento zákonem předepſaný řád ſlawné a welike přiſahy má do ſebe mnoho wýznamu a wáhy. Geden wýmluwný, dole pſaný kazatel o wýſſe dotčeném řádu přiſahy w tato ſlowa mluwj: „Co činjte, když přiſáháte? Pozdwihugete tři prſty prawé ruky ſwé zhůru. Prwnj prſt prawj: Pane, Boże Otče, tu gſem, gá čerw, přicházjm, abych přiſahal; ale křiwali geſt přiſaha moge: tedy mne neſlyš, když ſe budu modliti; udeř mne, když budu wzdychati, potup mne, když budu plakati; buduli wolati k tobě o požehnánj, poſſli mně zlořečenj. Druhý prſt prawj: Kriſte Pane, Synu Božj, tu gſem, abych přiſáhal; ale křiwěli přiſáhati budu: tedy ať ſe každý trn trnowé koruny twé zadere w duſſi mau, a ať každá krůpěg krwe twé za pomſtu přigde na mne a na děti mé. Třetj prſt prawj: Pane Boże, Duſſe ſwatý, tu gſem, abych přiſáhal; ale křiwěli přiſáhám: tedy mi obegmi wſſecky dary a miloſti ſwé, nedey mi w noci pokogně ſpáti na loži mém, a pal to miſto, kdež ſrdce mé ſedj, neypalčiwěgſſjm ohněm. Tak mluwj tři prſtowé, kteréž přiſáhagice zhůru zdwiháte. — Co činjte, když přiſáháte? Gmenugete křtjcj gména ſwé a gména rodu ſwého. To má

tento ſmyſl a wýznam: Křiwěli přiſáhám: tedy gméno mé na ſſibenici buď přibito, a wſſickni lidé co před člowěkem morowau ranau nakaženým přede mnau utikeyte. Křiwěli přiſáhám, tedy ať wſſickni lidé řeknau: wrah geſt ſwatým u přirownánj k tomuto člowěku, a zloděg geſt angelem u přirownánj k tomuto bezbožnjkowi; kde ſe gména neybezbožněgſſich, neyhorſſich a neyhanebněgſſich lidj ſpolu ſetknau, tu moge gméno měg předek. Nechť rodičowé mogi w hrobě gſau prokljnáni, že takowého ſyna zplodili a wychowali; nechť děti moge gſau celému ſwětu za powrhel, že magj takowého otce. — Co činjte, když přiſáháte? Prawjte: Tak mi pomáhey Bůh. Co to znamená? Nic giného, než toto: Kdyby wſſecky zlé wěci na mne ſe ſhrnuly, tedy mi předce nic ku pomoci nebuď; chtěl-liby mně člowěk podati ruku, tedy ta ruka geho buď mi gako rozpálené železo, a ten lék, gegžby mně kdo podal, w žiwotě mém buď wřelým, baurjcjm gedem. Chtěl-liby mi na pomoc přigiti angel: tedy ať ſe miloſrdné oko geho obrátj w oko tigrowo. Chtěl-liby mi Bůh ſám pomoci: tedy ať mi pomoci nemůže, a ať ſe mi přichod geho giž zdaleka zdá býti rachocenjm želez, wězňů, a blýſkánjm meče katowa." (Nonne l. c.)

§. 13.

Prawnj přjſaha wždy ſlawně buď konána.

Poněwadž ta přjſaha, kteráž před wrchnoſti nebo před prawem ſe koná, neywětſſj má do ſebe wážnoſti a

a ceny: protož také ne lecgakýms, chladným a suchým, nýbrž wždy slawným, dussi gimagicim způsobem má býti konána. Konána býti má takowým řádem, kterýž z dusse toho, genž přisáhati má, wssecku lehkomyslnost, nepobožnost, lest, neuprjmnost a neswědomitost wyhánj, před twáři Božj ho postawuge, powinnost prawého wyznánj a upřjmného slibu co ohniwým pjsmem do dusse mu pjsse, a tak bode, wáže a stawj swědomj geho, by z uctiwosti a lásky k Bohu, wrchnosti a prawnjmu saudci wyznal prawě to, což wj a w srdci swém má. Tau přjčinau prawj geden křesťanský mrawů učitel: „Křesťanstj řádowé při činěnj prawnj přjsahy nikdy opaustjni nebute, poněwadž w přjsáhagicim wážnost, uctiwost a nábožnost zbuzugj, faleš a podwod mu ostudj a zosskliwugj, apřjsahy wůbec při gegich wáze a swatosti zachowáwagj. W některých zwlástnjch přjpadnostech přjsaha w chrámu Páně před shromážděnau obcj křesťanskau bud činěna, aby tudy náboženstwj w dussi se zdwihlo, a swědomj zostřilo; a iti, genž pozděgi snad přisáhati budau, spasitedlně wnitř w dussi své zachyceni byli.“ *)

*) Der Elb von Georg Riegler 2 Auflage Augsburg. 1826. S. 42.

Dle ſmyſlu a náwrhu nékterých učitelů práwa a počeſtných mrawů, přiſáhati ſe má w obzwláſſtnj prázdné, čiſté ſwětnici, chrámu a ſwatyni podobné; přiſáhati ſe má před přikrytým ſtolem, na němž čiſtý a ozdobný kříž Spaſitele ſwěta mezi hořjcjmi ſwjcemi ſtogj, a otewřené ewangelium leží; přiſáhati ſe má teprw po gádrném napomenutj duchownjho ſprámce, a po krátké, probuditedlné modlitbě, kterauž ten, genž ſe ku přiſaze hotowj, po duchownjm zprámci říkati má. Dle náwrhu týchž mrawoučitelů každá přiſaha tjm neb ſic podobným způſobem toto w ſobě zawjrey: „Gá N. N. s celau duſſj ſwau ſe obracjm ku Pánu nebe a země, a před twáří wſſewědaucjho Boha, zpytatele ſrdcj, a neſkončeně ſprawedliwého ſaudce činů lidſkých, čiſté, bezelſtné wyznánj činjm, že — — —. Wolámli nynj neyſwětěgſſjho Boha k oſwědčenj lžiwé, podwodné a neupřjmné řeči: tedy nechť ſwědomj moge nepřeſtane we dne w noci mne hryzti a proklj-nati, že gſem twrdým, bezbožným ſrdcem ſwatau powinnoſt prawdomluwnoſti přeſtaupil, a Bohu wſſewědaucjmu, neyſwětěgſſjmu a ſprawedliwému ſe rauhal. Nechť kletba Pána nebe a země, nechť wſſickni treſtowé toho i onoho ſwěta na mne přigdau, wycházili z úſt mých i neymenſſj neprawda a faleš. Gakož ale upřjmné a prawdiwé geſt wyznánj moge, tak mně Bůh buď miloſtiw a učaſtna mne učiň blahoſlawenſtwj těch, genž geho a prawdu milugj. Amen.“

Čáſtka IV.

Přiſaha welikau, ſwatau geſt wěcj.

§. 14.

Přiſaha po wſſecky časy a u wſſech národů byla geſt w neywětſſj wážnoſti.

Čeho ſi lidé po wſſecky časy a we wſſech zemjch wyſoko wážili: to giſtě geſt wzneſſená, ſwatá wěc. Giž pak z letopiſů wſſech národů země nic tak giſto nenj, gako to, že přiſaha wſſude a wždycky negen užiwána, ale i za cos welikého, wážného a ſwatého gmjna byla. Pro tu přičinu ti, kteřjž, faleſſně přiſáhſſe, činem tjmto dokázali, že o přiſaze potupně ſmeyſſlegj, neginák než gako neywětſſj zločincowé a neſſlechetnjci treſtáni bywali. Egyptčané křiwopřiſežnjka wyhodili z počtu žiwých; Indiáni mu uſekali ruce a nohy; Řjmané ho ſrazili s Tarpegſké ſkály; židé ho kamenowali. Židé tak wyſoko ſmeyſſleli o přiſaze, že i ten, kterýž ſe lehkowážně k něčemu přiſahau zawázal, potom ale na to zapomenul, obzwlášſtnj obětj poſſkwrnu duſſe ſwé ſtjrati a očiſſtowati muſel.

§. 15.

Přiſaha wſſecku přiležitoſt k lehkowážnému aneb dokonce křiwému ſwědčenj odgjmá.

Každý ſice člowěk pro Boha, z láſky k němu a z láſky k bližnjmu prawdu mluwiti má, zwláſſtě tu,

kdež toho geſt potřebj. Nic mémě mnozj lidé čaſtokráte welmi roztržité gſau myſli, a nedbale ſi ku paměti přiwozugj, coby gim o té neb oné wěci známo bylo, a mluwiti přiſluſſelo. Mnozj opět neſſlechetně ſmeyſſlegj, a gakož ginj z kwapnoſti, tak oni zlowolně mluwj neprawdu. Mnozi poſléz na Boha žádného žřenj nemagj, a nikoli k myſli nepřipauſſtěgj, coby byla ſwatá wůle geho. Protož potřebj geſt, aby tomu, kdož ſwědectwj nějaké wydáwá, wſſechna přiležitoſt k lehkowážnému, kwapnému neb dokonce zlowolnému ſwědčenj odgata byla; aby mu wſſe, což k wyſkaumánj a wyneſſenj čiſté prawdy ponauká a zbuzuge, na ſrdce wſtaupilo, a aby gako před obličeg Božj i bezděk byl poſtawen. Wſſe to ſe doſahuge ſkrze přiſahu, a protož přiſaha geſt wěcj, kterauž nám wyſoko ctjti a za ſwatau pokládati náležj.

§. 16.

Přiſahau čaſto ſtogj wſſecka wěrohodnoſt a prawda.

Přiſaha předůſtognau, ſwatau geſt wěcj, poněwadž ne gen bezpečným, nýbrž také poſlednjm geſt proſtředkem, kterýmž ſe geden wěrohodným činj, druhý ale giſté prawdy na giných ſe domakati může. Mohuli giným nějakým způſobem dokázati, že gſem toho zlého neučinil, z čehož mne kdos nedůwodně winj: žádné přiſahy nepotřebugi, anobrž brániti ſe muſjm, by mne ginj ku přiſáhánj nenutili. Co ale činiti mám, když gſem newinným, newiny ſwé ale giným

lidem, kterýž wſſewědaucj negſau, a do duſſe ſe mi podjwati nemohau, giným způſobem dokázati nemohu? Nic mi nepozůſtáwá giného, než přiſáhati, a kdyby mi i pak geſſtě lidé wěřiti nechtěli, nemělbych k dokázánj newinnoſti ſwé a k úplnému ſebe očiſſtěnj žádného giž wjce proſtředku. Suſanna, nařčena bywſſi a obwiněna od neſſlechetných dwau ſtarců, odſauzena byla na ſmrt. Gak měla a mohla dokázati, že ſe gi hrozná běge křiwda? Zwolala hlaſem welikým: „Bože wěčný, tagných wěcj zpytatele, kterýž wſſecko wjš, prwé nežli ſe ſtane; ty wjš, žeť lžiwé wěci proti mně ſwědčili; a ay umjrám neučiniwſſi ničeho toho, což tito neſſlechetně ſmyſlili proti mně." (Dan. 13, 42—43.) Tak mnohý člowěk až poſawade newiny ſwé nikoli ginák dokázati nemůže, leč tolik ſlawnům ſe na Boha odwoláním. A rownům způſobem i ginj lidé žádného ku přiſaze nepohánějj, pokudž i bez nj ugiſtiti ſe mohau, že to neb ono učinil. Co gim ale tehdáž zůſtáwá, když gim wědomoſti něčeho welmi geſt potřebj, oni gi ale na žádné ceſtě doſáhnauti nemohau? Nic gim nezůſtáwá giného, než toho, gehož wina anebo newina wyſſetřjna býti má, hnáti na přiſahu.

§. 17.

Přiſaha k ſprawedlnoſti napomáhá.

Že přiſaha welmi důſtognau, drahau, ſwatau

gest wěcj, i z toho se spatřuge, že w statku negedna rozepře lidská ginák skončena býti nemůže, leč toliko skrze přjsahu. Bez důkazu, a sice bytelného a dostatečného, od žádného w půtce neb rozepři něgaké rozsudek činěn býti nemá. Nenjli ale na sto takowých přjpadnostj, w kterýchžto žádnj důkazowé mjsta nemagj? Pro tu přjčinu by mnohá nesnáz a různice mezi lidmi nikdy konce wzjti nemohla, a sprawedlnost nikdy by průchodu neměla, kdyby přjsahy nebylo, kterauž se prawda neygistěgssjm prostředkem wyssetřuge. Na důkaz toho následugjcj přjklady zde přiwozugi. Dwa člowěkowé, Jan a Pawel, gsau spolu w práwnj rozepři. Jan prawj, že mu Pawel sto zlatých gest dlužen, Pawel wssak gistj, že nic Janowi dlužen nenj. Geden i druhý žádného pjsma neb listu ukázati, gakož i žádných swědků, genžby wyřkli, gakby se ta wěc měla, postawiti nemůže. Gak si saudce w této přjpadnosti počjnati má? Nemáli k wynessenj sprawedliwého usudku ruce gako swázány? Máli oba bez rozsudku a nálezu od sebe pustiti? Anebo smjli bez dostatečných důwodů gednomu pomoci, druhého pak odmrsstiti? Gakých ale má prostředků, by se w te zniklé rozepři prawdy domakal? Tato mezi Janem a Pawlem wzesslá půtka a nesnáz ginák leč skrze přjsahu gednoho neb druhého k mjstě a konci přiwedena býti nemůže. — Bartoš, zlý a lakomý muž, si přiwlastňuge kus pole Jakoba, a hrozj mu práwnj rozepřj. Jakob nemá k opatřenj swé sprawedlnost.

žádného důkazu leč wyznánj dwau ſtarých mužů, kteřijž ſe dobře na to pamatugi, že toho pole děd a otec geho wždy užjwali tak, gakž on ho užjwá. Celá tato rozepře na wyznánj dwau těchto ſtarých mužů ſtawěti ſe muſj, oni ale každý den umřjti mohau. Co ſe tedy ſtáti muſj, aby Jakub lſtj a auklady zlého Bartoſſe pole ſwého neztratil? Ti dwa ſtarj pamětnjci to, což gim známo geſt, před prawnjm auřednjkem wypowěděti, a na trwagicj památku wýpowědi ſwé přjſahau potwrditi muſegi. — Prokop geſt obžalowán, že w domě Ondřegowě ſukna ukradl; on wſſak ſměle tomu odpjrá, a prawj ſe býti newinným. Máli ho kriminálnj ſaudce gakožto zločince hned k žaláři odſauditi? Nemuſel-liby ſe báti, by newinného nepotlačil? Stawj ſe ſice předeň Petr a Wawřinec, prawjce, že widěli Prokopa z -oken ſwých, an do domu Ondřegowa tagně leze, a pak tauž ceſtau baljk ſuken odtamtud odnáſſj. Než Prokop wýpowědi gich ſtatečně odpjrá, prawě, že gſau hanebnj lháři. Co ſe giž w této přjhodě státi má, aby ſaudce prawdy wyſſetřil, a ſprawedlnoſt průchod měla? Newyhnutedlně potřebj geſt, aby Petr a Wawřinec přiſáhli, že ſwědčjce proti Prokopowi nelhau, a žádné křiwdy mu nečinj. — Toliko tým během ſtáti ſe může, aby nikomu křiwda ſe neſtala, a ſprawedlnoſt konána byla. Na porownánj wſſelikých rozepřj ſkrze přiſahu ſlyſſeti ſe dagi následugicj ſlowa apoſſtola ſwatého Pawla: „Lidé zagiſté ſkrze wětſſjho, než gſau ſa-

mi, přisáhagj; a k potwrzenj wsseliké rozepře gegich konec gest přjsaha." (Žid. 6, 16.)

§. 18.

Přjsaha gest wěc, skrze kterauž člowěk wlastnj dussi swau a spasenj swé zastawuge.

Přjsaha gest wýslowná žádost a prosba člowěka, aby mu Bůh odgal milost swau, aby ho na těle i na dussi, zde i na onom swětě potrestal, nesslo-liby mu to, což mluwj, přjmo od srdce. Zdali ale zastawowánj dusse swé, a časného i wěčného blaha swého dobrowolné se odřjkánj gest maličkostj? Nemusjli dusse toho trnauti, kterýž sahá k neydražssjm pokladům swým, a pod ztrátau swého spasenj prawdu mluwiti se zawazuge? Welikau, mnohowážnau wěc činj ten, kterýž se lidem w ruce wydáwá, a prawj ku přjkladu: „Udělugi wám práwo nad sebau, abyste dle ljbosti swé se mnau nakládali, kdybyste mne we lži neb w neupřjmnosti něgaké postihli. Měgte mne za nepoctiwého, sspatného člowěka, sáhněte na můg statek, zawřete mne do žaláře, ukáželi se, že gsem wás přelhal a podwedl. Wětssj ale a daleko mnohowážněgssj wěc činj ten, kterýž se Bohu w ruce wydáwá, kterýž wssemohaucjho Pána, před kterýmž se třesau moci nebeské, ku pomstě wolá, kdyby křiwau přjsahu učiniti se opowážil. Gakož Bůh wyslýchá modlitbu sprawedliwého, a uděluge mu požehnánj swého: tak gi-

ſtě ſlyſſi i hlas toho, ktecýž, nemluwil=liby prawdy, o ſprawedliwé potreſtánj ho proſi. Přijſaha tedy nic malého a lehkého nenj; nýbrž ku wěcem patřj, kteréž každý rozumný a powážlíwý člowěk za neyſwětěgſſj má.

§. 19.

Přijſahau bére ſe Bůh za ſwědka.

Prawda ſice geſt, že Bůh ne teprw tehdáž učiněn bywá ſwědkem a ſaudcem řeki naſſi, když o to k němu woláme. Bůh widj, což děláme, a ſaudj činy naſſe, i když na něg nepamatugeme. Zdaž ale člowěk bere přijſahu wýſlownĕ Boha za ſwědka nebéře, a wýſlownĕ ho newzywá, aby ho přijſtě potreſtal, kdyby ſe před očima geho hanebně lháti neoſtýchal? A zdali geſt to cos malého, Boha wýſlownĕ za ſwědka ſwých řečj a činů bráti, Boha ſe dokládati, a Boha na ſebe wyzywati? Nepatřjli ſkutek tento k neyhlawnĕgſſim a neydůležitĕgſſim celého žiwota? Dobře tedy prawil ten, geſſto náſledugicj ſlowa napſal: „Geſtliže ſe na toho, kterýž bez toho geſt ſwědkem činů twých, wýſlownĕ odwoláwáš, že prawda wycházi z úſt twých, geſtliže ten, kterýž bez toho giž ſaudcem twým geſt, také i wýſlownĕ od tebe wzýwán bywá, aby tebe, mluwil=libyš neprawdu, podlé neypřijſněgſſj ſprawedlnoſti ſwé potreſtal: gakým gſi člowěkem, předceli lžeš, předceli nedržjš,

cež gſi přiſljbil? Negſi člowěkem, nybrž gſi horſſj než zwjře. Neb pod plášſtěm náboženſtwj, pod neyſwětěgſſi twářnoſtj gſi lhářem, podwodnjkem, rauhačem a neywětſſjm zločincem." (Der Cid, von Baron Görz 1836.)

§. 20.

Přjſaha geſt způſob prawé uctỳ Božj.

Modlitba a wůbec každý způſob úcty Božj wſſude ſe za wěc welmi důſtognau a ſwatau pokládá. Zdaliž ale také ſprawedliwá přiſaha nenj způſob a částka prawé úcty Božj? Čj gméno wzýwáme, když přiſáhámе? Čj gméno ctjme, anto přjſahu konáme? Newzywámeli a nectjmeli přiſáhagjcе gména Božjho? Přiſáhagjcj ſe ſtawj před obljčeg Pána nebe a země, přiwozuge ſi geho ſwatau wůli a ſprawedliwé ſauby žiwě ku paměti, wzýwá a wolá ho, a ku wyznánj prawdy geho ſprawedlnoſtj pohnauti ſe nechává. Každá přjſaha upřjmo k Bohu směřuge, každá přjſaha wyznánj geſt Boha. Nebo přiſáhagjcе ſlawně a weřegně wyznáwáme, že Bůh geſt, a že w Boha wěřjme, a protož gako Bůh ſwatý geſt, tak nápodobně i přjſaha gmjna buď za wěc ſwatau a welikau.

§. 21.

Krátké opáčenj wſſech důwodů, za kterỳmiž přjſaha ſwatoſwatau geſt wěcj.

O přjſaze ſe wůbec řjci může, že geſt wěc, genž

po wſſecky časy a u wſſech národů byla geſt w ney=
wětſſj wážnoſti; wěc, kteráž wſſecku přjležitoſt k leh=
kowážnému aneb dokonce křiwému ſwědčenj obgjmá;
wěc, kterauž ſe béře Bůh za ſwědka, kterauž ſám
Bůh ſchwálil a potwrdil, a kterauž lidé ſwau w Bo=
ha wjru, a pewnau k němu uctiwoſt a bázeň na ge=
wo dáwagj. Přjſaha geſt wěcj, kterauž člowěk k bla=
hu ſwému ſahá, a wlaſtnj duſſi ſwau a ſpaſenj ſwé
zaſtawuge. Přjſaha geſt gako zlatý klič, genž tagno=
ſti duſſe otwjrá; gako meč, genž i do ſwědomj za=
gjžďj; gako těžké záwaži, genž i odporugicj wůli ku
prawdě a k upřjmnoſti přeſilně táhne. Přjſaha geſt
poſlednj proſtředek, kterýmž lidé prawdu od giných
zwjdagj tak, že tu, kdež proſtředek tento nepoſtačuge,
nic wjce k domakánj ſe prawdy gim neſlaužj. Přj=
ſaha geſt, hledjmeli na prawdu, wěrnoſt, práwo a
ſprawedlnoſt, gako ſlaup, na němž ſtawenj nějaké od=
počjwá, kterýž, poruſſenli byl, wſſe ſtawenj ſe řjtj a
padá. Přjſaha geſt ſwrchowaně důſtognau, welikau,
ſwatoſwatau wěcj, nechať gi z té neb giné ſtrany
powažugeme a ſkaumáme.

Čáſtka V.

Pokud přiſáhati geſt dowoleno.

§. 22.

Newážné a lehkomyſlné přiſáhánj ſe zapowjdá.

Přede wſſim ſluſſj wěděti, co newážné a lehkomyſlné přiſáhánj geſt. Geden ſtarý učitel takto o něm napſal: „Newážně a lehkomyſlně přiſáhati geſt, beze wſſj přičiny gménem Božjm to, což mluwjš, twrditi, a w neymenſſich wěcech Pána Boha a Swatých ſe dokládati, též ſkrze ſwátoſti, ewangelia, křjž a umučenj Páně beze wſſj uctiwoſti přiſáhati, pod duſſe zatracenjm ſe kljti, abych umřel, abych ſpaſen nebyl, abych ſe propadl, geſtli tomu tak nenj.“ (Katechismus Jeſuity Jiřjho Serera na češko přeložený 1612.)

Některá wěc tak geſt malá a chatrná, žeť oprawdu za přiſahu neſtogj. Rownně tak zaſe mnohá wěc té geſt powahy, že gi k pauhému ſlowu, k ſproſtému wyřčenj každého člowěka wěřjme, aneb že nám na giſté a bezpečné známoſti, w ſkutku-liby takowau byla, gakauž gi kdo býti prawj, zhola nic nezáležj. Gakož pak ledacos nenj hodno, by to od koho dokládánjm ſe Boha a Swatých geho, aneb ſkrze ſwátoſti,

ewangelia, křjž a rány Pána Ježjsse Krista oswědčowáno bylo: rowně tak zase mnohý člowěk tolik má u giných důwěrnosti a wáhy, že mu každý na slowo wěřj, a že mu nikoli třeba nenj, by to, čjmž náš ugissťuge, přjsahau potwrzowal. Poněwadž giž nic zbytečného činiti nemáme: protož také nikdo lehkomyslně a neważně přisáhati nemá.

Bez hodné přjčiny, marně a zbytečně přisáhati, přisáhati i tehdáž, když pauhé slowo beze wssecho užjwánj gména Božjho postačuge, zapowjdá se i proto, poněwadž z toho negedna sskoda pocházj. Lehkomyslné přisáhánj člowěka k té nawyklosti wede, že wůbec mnohowážných a swatých wěcj zle užjwá, a hřjssnau gakausi hřičku z nich sobě dělá. Kdo každau daremnost, kterauž mluwj, skrze swaté wěci, neb dokonce gménem Božjm potwrzuge: tomu takměř nic nezbýwá, čjmžby prawost důležitých a mnohowážných wěcj potwrzowal. Kdo přjsahau twrdj, cožby se mu i bez přjsahy wěřilo: sám sebe w podezřenj uwozuge, že nemá dobrého swědomj, že lže a klame, a že proto hřjch swůg pěknau barwau zastjrá. Tjm wssak práwě každého opatrného a hodného člowěka od sebe odrážj, a důwěry geho se zbawuge. Každý zagisté myslití musj sám u sebe: Ten člowěk lže, a poněwadž wj, že se lhářům newěřj, protož přjsahy užjwá, aby se zdál prawdomluwným býti, a tjm gistěgi neopatrného mohl oklamati.

Přjsaha gest mnohowážnau, důležitau a swatau

wěcj, ta ale leykomyſlnym užjwánjm důſtognoſti ſwé tratj, a wſſednj i pohrdliwau uciněna bywá. Giſto geſt též, že častě přiſáhánj křiwých přjſah bywá přjčinau, a protož dobře napſal ſwatý Iſidor, biſkup Hiſpalſký: „Neboť ſobě w obyčeg častého přiſáhánj, neb geſt wěc welmi nebezpečná, přiſáhati. Zwykloſt častého přiſahánj uwozuge lidi w křiwá přiſáhánj.“ Totéž i neklamné ſlowo Božj potwrzuge, an dj: „Přiſáhánj nepřiwykeyte úſta twá, nebo mnozj pádowé gſau w něm; gmenowánj Boha nebýwey uſtawičně w úſtech twých, a ſwatých gmen nadarmo neužjwey. Člowěk, kterýž často přiſáhá, pln geſt neprawoſti, a neodegdeť pokuta od domu geho.“ (Ekleſiaſtik. 23, 9 — 10. —

Lehkowážným takowým přiſáhánjm ſe konečně i gméno Božj nadarmo béře, a protož pjſmo ſwaté wſſecko newážné přiſáhánj zapowjdá. Zegména Pán Ježjš wſſecko newážné přiſáhánj ſkrze ſtwořené wěci, u přjkladu: nebe, země a hlawu ſwau zapowěděl, a toto obecné prawidlo wyſtawil: „Řeč waſſe buď: geſt, geſt, ne, ne; což nad to wjce geſt, to geſt od zlého.“ (Mat. 5, 17) Podobným způſobem apoſſtol ſwatý Jakub wſſecky nepotřebné, od žádného nepožádané a newážné přiſahy zakazuge, řka: „Nepřiſáheyte ani ſkrze nebe, ani ſkrze zemi, ani kteraukoli přjſahau. Ale řeč waſſe

buď, geſt geſt, nikoli nikoli, abyſte neupadli w odſauzenj." (Jak. 5, 12.)

§. 23.

Poctiwý člowěk ſnadno nepřiſáhá.

Šlechetný člowěk tu, kdež ſe o wlaſtnj ſkrownýzijſk geho gedná, raděgi od zijſku toho dobrowolně pauſſtj, a raděgi malé ſſkody neſe, nežby přiſáhal. On wj, že ſkrze přiſahu člowěk neydražſſj wěci, ba weſſkero ſwé ſſtěſtj a blaho w základ dáwá, a protož ſe zpěčuge, pro maličkoſti tak mnoho naſazowati. Ctný a ſſlechetný člowěk ſe také wſſeho duſſowánj, zakljnánj a podobných řečj waruge, kteréž negſauli wlaſtně přiſahau, aleſpoň ku přiſaze bljzko přiſtupugi, a kterýmiž negen bližnjmu pohorſſenj ſe dáwá, anobrž i neyſwětěgſſj gméno Božj ſe zlehčuge a nadarmo wyſlowuge. Takowých newážných řečj z úſt wypauſſtěti magi zwláſſtě w obyčegi ti, genž zbožj wſſelikého prodáwagj. To gim ale k nijžádné cti a k žádnému zijſku neſlauži, anobrž právě tjm každého opatrného člowěka od ſebe odrážegi, a důwěry geho ſe zbawugj. Náſledugjcj přjklad od wſſelikého takowého duſſowánj, zakljnánj a marného přiſáhánj odwozuge. Dwa obywatelé w městě Koljně nad Reynem wyznali, že při kupectwj a obchodu ſwém, chtjli něco prodati, zhuſta přiſáhati muſegj; ſlyſſewſſe ale, že toto přiſáhánj oprawdu geſt hřjch, ſljbili duchownjmu ſprámci ſwému, že celý rok přiſáhati nebudau. Ne-

přisáhali celý rok, ale w tom roce méně než gindy zbožj swého prodali. Kněz gim prawil, aby sspatnú odbyt toho léta měli za skaumánj swé poboženosti, a nebudauli wjce podlé swého předesslého zwyku přisáhati, že gim Pán Bůh zagisté požehná. Posled ti dwa měssťané, nikoli při prodáwánj nepřisáhali, a welké požehnánj Božj w skutku při obchodu gegich se nalezlo. Prodáwali wjce než ginj, tržili ku podiwu wssech, a w krátkém čase zbohatsse, duchownjmu zprávci za wýbornau radu děkowali. (Caesarius l. 3. c. 32.)

§. 24.

Někdy wssak powinni gsme přisáhati.

Prawda sice gest, že poctiwý člowěk snadno nepřisáhá. Když nicméně patřičná wrchnost někoho wolá, a přisáhati mu welj: powinen gest, poslechnauti, a by i nechtěl, přisáhati muss. Powinnosti této negeden se nacházj důwod. Někdy oprawdu potřeba a láska bližnjho žádá, když totiž wěc, o kterauž se gedná, gest welmi důležitá, aneb když k wyhledánj prawdy žádný dokonce giný prostředek se nenalezá, aby lidé to, což oswědčugj anebo slibugj, přisahau ztwrdili. Tentýž zákon lásky, kterýž welj, abychom giným wssecko možné dobré činili, welj tolikéž, abychom pro odstranénj wsselijké gegich sskody někdy přisáhali. Kdoby tedy w newětssj potřebě, když se gedná o sstěstj a blaho bližnjho, přisáhati se zpěčowal, ten a takowý bludným by gednal swědomjm, a ctným a

ſſlechetnym býti by ſe oſtýchal. Že wſſak ſmjme anobrž máme přiſáhati když potřeba, láſka bližnjho a wrchnoſt w pochybnych wěcech toho od nás žádá, to ſám Pán Bůh w pſaném ſlowu ſwém na negednomž mjſto ukazuge. Dle ſwědectwj pjſem ſwatých Bůh ſám, ač we zwláſſtnjm ſmyſlu ſlowa toho, přiſahy užjwati ráčil. Neb zkuſiw wjru a poſluſſnoſt praotce Abrahama, řekl gemu: „Skrze ſebe ſamého gſem přiſáhl, že welmi tobě požehnám, a rozmnožim ſjmě twé gako hwězdy nebeſké, a gako pjſek na břehu mořſkém.“ (1. Mogž. 22, 16. 17.) Tuto přiſahu Hoſpodinowu připomjná apoſſtol ſw. Pawel, řka: „Bůh, čině zaſljbenj Abrahamowi, poněwadž koho wětſſjho neměl, ſkrze něhožby přiſáhl, přiſáhlſkrzeſebeſamého.“ (Žid. 6,13.) W knihách ſtarého zákona wůbec přiſaha ſe netoliko dowoluge, nýbrž gako giné wěci, na kterýchž mnoho záležj, negednjmž rozkazem ſe poručj. W páté knize Mogžiſſowě přiſjaha témito zřetedlnými ſlowy geſt nařjzena: „Hoſpodina, Boha ſwého, ſe báti, gemu ſlaužiti, a ſkrze gména geho přiſáhati budeš.“ (5. Mogž. 6, 13.) Že Bůh netoliko dowoluge, anobrž, když toho potřebj geſt, i káže přiſahu, ale wſſak bezelſtnau, prawau a bezpečnau, ſwědčj také geſſtě ſám ten wěčný, nebeſký Pán, ať ůſty proroka Jeremiáſſe prawj: „Budeš přiſáhati prawě, náležitě a ſprawedliwě, řjkage:

Žiwť geſt Hoſpodin.“ (Jer. 4, 2.) Protož přiſáhali, gakž čteme w knihách ſwatých, Abraham, Mogžíš, Dawid, Eliáš, Eliſeus a ginj nábožnj a ſwatj mužowé před Kriſtowým přijſtjm; čehožby giſtotně byli neučinili, kdyby ſtarý zákon wſſe přiſáhánj byl zapowěděl.

A wſſak i nowý zákon wede ku přiſaze. Ježíš Kriſtus, kterýž dle wlaſtnjho wyřčenj ſwého nepřiſſel, by ſtarý zákon w podſtatných ſtránkách geho ruſſil, ſluſſné přiſahy giž proto nezapowěděl, poněwadž w ſtarém zákoně přikázána byla. Řekť ſice: „Slyſſeli gſte, že řečeno geſt ſtarým: Nebudeš křiwě přiſáhati, ale ſplnjš Pánu Bohu přiſahy ſwé: ale gá prawjm wám, abyſte nikterakž nepřiſáhali, ale řeč waſſe buď: geſt geſt; nikoli, nikoli.“ (Mat. 5.) Než ale na tom miſtě Pán Ježíš toliko zlé, ſſkodliwé, lehkomyſlné přiſahy zapowjdá; na tom miſtě nezamitá zhola wſſi přiſahy, nýbrž toliko tě, kterauž lidé ne ſkrze Boha, nýbrž ſkrze nebe, ſkrze zemi, ſkrze město Jeruſalém činili, z čehož pak w ſpolečném obcowánj negedna ſſkoda pocházela. Že náležito geſt přiſáhati, to Ježíš Kriſtus ſám wlaſtnjm přikladem ſwým dokázal. Neywyššj kněz ho wyzwal, aby na to přiſáhl, že geſt poſlaný od Boha ſpaſitel lidj, řka: „Zakljnám tě ſkrze Boha živého, abyš nám powěděl, gſili ty Kriſtus Syn Božj. Dj mu Ježíš: Ty gſi řekl.“ (Mat. 26

36.) Welikỳ apoſſtol, ſwatỳ Pawel, w liſtech ſwỳch na negednom mjſtě přiſáhá: „Swědek mi geſt Bůh, že bez přeſtánj připomjnám wás na ſwých modlitbách.“ (Řjm. 1, 9.) „Já pak Boha za ſwědka beru na ſwau duſſi.“ (2. Kor. 1, 23.) Dotčeným způſobem, kterýmž ſw. Pawel w liſtech ſwých přiſáhal, přiſáhalił i ſwatj otcowé a welicj učitelowé cjrkewnj. Tak ku přikladu ſwatỳ Auguſtin Hipponenſkým napſal: „Wyznáwám láſce waſſj před Bohem, kterýž geſt ſwědkem nad duſſj mau.“ (Epist. 137. ad clerum et popul. Hipponen.) Týž ſwatỳ Auguſtin o přiſaze toto pěkné naučenj klade: „Co ſe mne dotýče, přiſáhámť ſice, ale pokudž ſauditi mohu, gen tehdáž, když mne k tomu weliká potřeba nutj, když totiž widjm, neučinil-libych toho, že mi wěřeno nebude. Za tau přičinau tomu, kterýž mi newěřj, s dobrým powáženjm a s welikau bázni prawjm: Před Bohem, anebo: Bůh geſt ſwědek, anebo: Kriſtus wj, že tak mám na myſli ſwé.“ (Serm. 28 de verbis apost. c. 9.)

Částka VI.

Že křiwá přjsaha welkým gest hřjchem.

§. 25.

Křiwau přjsahau hřessj se tuze proti bližnjmu.

Přede wssjm slussno gest, ukázati, coby křiwau bylo přjsahau. Když přisáhám, beru Boha za swědka, že prawda gest, což powjdám, a že následowně také splnjm, pakli něco slibugi. Přitom wolám toho nestjhlého Pána a krále nebe a země slawně a weřegně sám na sebe, by wssemi tresty swé wssemocné ruky mne a mau dussi wěčně zatratil, kdybych prawdy nemluwil anebo učiněného slibu nesplnil. Přisáhalbych ale křiwě, kdybych, dokládage se Boha, něco proti swému swědomj a wědomj slawně a weřegně za prawdu wydáwal, anebo lež prawdau činil; kdybych od prawdy něco ugal aneb k nj něco přidal; kdybych wědomě něco zamlčel aneb s úmyslem něco nepatrného zwětssil; kdybych při slowjch, na kteráž přisáhám, na něco giného myslil; aneb kdybych těm slowům, kteráž mně práwnj saudce předložil, giný dáwal smysl a wýznam. Týmž a takowým způsobem dopustil bych se křiwé přjsahy, a stalbych se křiwopřjsežnjkem. Křiwá přjsaha ale náležj k neywětssjm neprawostem a mrzkostem, a sice k takowým, kterýmiž se welmi těžce hřessj proti wssem lidem.

Lháře, by gim nesskodil, wsseligak mohau lidé

ſtihati, a magjli dáwodné domněnj, že lže, negſau powinni, gemu wěřiti. Geſtliže ale hanebný člowěk ležj ſwau i zpřiſáhl, a nemůželi ſe křiwoſt geho přiſahy na prawnj ceſtě prokázati: kterak ſe mezle před geho zlobau a přede wſſjm odtud pocházegicjm neſſtěſtjm uchránj? Nebo prawě tau křiwau přjſahau ſwau doſáhl křiwopřjſežnjk giſlých práw proti ginému libem, a w geho mocj to teď geſt, o weſſkeren gegich ſtatek pořádkem práwa ge připrawiti, ge dokonce zkaziti a potlačiti, nemohauli způſobem zákonnem wyměřeným dokázati, že ſe křiwé dopuſtil přjſahy. Křiwopřjſežnjk wj, že leže, kterauž zapřiſáhne, před prawem platiti bude za prawdu; wj, že prawnj ſaudce neginák než podlé lživého wyznánj geho rozſudek učinj; wj, že tymž během bližnjho ſwého neſſlaſtna učinj; wj to wſſecko, ale nic na to nedbá, nýbrž potupuge wſſe práwo, z neyſprawedliwěgſſjho ſaudce pekelnau hříčku ſobě dělá, a připuzuge ho k temu, že chtěg neb nechtěg podlé práwa gemu přiſpěti muſj. Křiwopřjſežnjk tak ďábelſky hrage ſe ſwau wrchnoſtj a s úřednjkem práwa, že tentýž zákon, kterýžby ho ſic dokonce odſaudil, zwrhl a potlačil, gemu ſe pomocj ſwau a ſlužbau muſj propůgčiti. Neukazugeli tedy ſkutkem, že wrchnoſt, zákony, prawo, ſaud, blaho lidſké a weſſkeren ſpolečenſtý řád a uſtaw má za nic a za powrhel? A nepřeſtupugeli zgewně a načitě druhého přikázanj láſky, kteréž ſlowe: „Budeš milowati bližnjho ſwého, gako

ſebe ſaméhо? On mohowitoſt, dobré gméno, żiwot bliżnjho ſwého nenečaſto na zgewné wydáwá nebezpečenſtwj. On uráži, zarmucuge a boleſtnými ranami ige ſwého bratra Kriſtem ſpoluwykaupeného, téhož Otce na nebi magicjho, a k tomutéż żiwotu wěčnému powolaného. Křiwopřiſeżnjk krade bliżnjmu ſwému negen ſtatek, ale i čeſt, kteráż nad zlato i ſtříbro má każdému býti drażſſi. On geſt neyukrutněgſſi nepřitel celé lidſké ſpoločnoſti, neboť ohawnau a ſměłau rukau trhá wſſecky ſwazky, genż lidi obapol wżi; każi a ruſſi ſtěſtj a pokog celých rodin, a w záhubu a neſſtěſtj ge uwádj. Tau přičinau wſſim právem může ſe o něm říci: „Hrob otewřený geſt hrdlo geho, gazykem ſwým lſtiwě činil, ged libých hadů pode rty geho. Setřenj a neſſtěſtj na ceſtách geho: a ceſty pokoge nepoznal.“ (Řim. 3, 13. 16. 17.)

Křiwopřiſeżnjk wj také dobře, że přiſaha wſſem oſtatnjm lidem geſt ſwatoſwatau wěcj. Než ale na to on nic nedbá; on tak nelidſké, twrdé k ginému má ſrdce, że ho i to neyſwětěgſſi, což lidé magi, od lżiwých ſwědectwj odraziti w ſtawu nenj; on wſſemi lidmi pohrdá; każdý mu geſt ſpatný; żádný ſe mu hodným býti nezdá, by mu i ſkrze přiſahu prawdu oznámil. On tolikéż tjm, że Boha, neywyſſſi ſwatoſwatau bytnoſt a wěčnau neomylnau prawdu za ſwědka wolá k lżiwé řeči ſwé, a gména Božjho ku prowedenj těżkého hřichu użiwá, każdému člowěku, kteż

ſlyſſi o zloſtném a bezbožném činu geho, ku welikému geſt pohorſſenj. Dobře ſe tedy křiwá přiſaha za hrozný hřich proti bližnjmu pokládá; za hřich, gehož gedowaté owoce i tehdáž geſſtě dozrámá, anto ſnad giž pachatele toho hřichu wice nenj na žiwu; za hřich, gehož zloba wſſecko ſſtěſti a blaho, wſſecku ſpokogenoſt a radoſt lidſkau podkopáwá, kazi, ruſſi, zničuge.

§. 26.

Křiwau přiſahau hřeſſi člowěk proti ſobě.

Leż geſt welika, ohawná neprawoſt. Pjſmo ſwaté prawj, že lžiwý gazyk náleži ku wěcem, gichž Hoſpodin nenáwidj, tak gako očj wyſokých, gako rukau, newinnau krew wylémagicich, gako ſrdce, kteréž neprawá myſſlenj ukládá, gako noh, genž kwapně běži ke zlému, a gako toho, genž rozljwá různice mezi bratřjmi. (Přiſl. 6, 16 — 20.) Leż podlé maudrého Siracha „zlé pohaněnj geſt na člowěku." (20, 26.) Geſtli ale giž gednoduchá, proſtá obyčegná leż zohyzbuge člowěka: čim mnohem wice poſſkwrniti ho muſi leż a newěrnoſt přiſahau ztwrzená? Geſtili giž proſtá leż hřichem ohawným, hřichem, gehož Hoſpodin nenáwidj: čim mnohem ohawněgſſim hřichem muſi býti leż přiſahau a Bohem doſwědčená? Křiwau přiſahau člowěk rozenau hodnoſt ſwau zatemňuge, důſtogenſtwj ſwoge, což má gakožto člowěk, gakožto obraz Boži, zlehčuge a w ſobě ruſſi, duſſi ſwau ſwrchowaně poruſſuge, a mnoho ſemena i giných neprawo-

stj do nj wnássj. Nebo málo který hřjch sám na sobě se stanowj, nýbrž k gedné nepprawosti hned drahně giných, co nesstastný řetěz, se wěssj. Gižt pak křiwá přjsaha práwě gest takým hřjchem, kterýmž wesskera dusse člowěka raněna, zemdlena, porussena a zanečisstěna býwá. Křiwá přjsaha wessteren mrawný cit člowěka ztupuge, a w dussi geho odwahu i opowážliwost ke wssemu zlému i budj i rozmáhá. Falessná přjsaha gest takým hrozným a welikým hřjchem, že kdo se ho páchati nebogj, kdo gednau tolikо křiwě přisáhl, sotwa na tom gediném hřjchu zůstane, nýbrž i giných, ku kterýmž lákán a wáben bude, se dopustj. Falessná přjsaha gest tedy gako řeřawý uhel, kterýž padl-li na dřewo, nezacelitelný důlek w něm wypaluge. Falessná přjsaha gest přjtel, gehož slowa tjm sladssj gsau, čjm wjce gedu w srdci swém chowá. Falessná přjsaha gest oděw, genž přeohawné tělo přikrýwá. Křiwau, falessnau přjsahau činj se člowěk prawým ďáblem, kterýž nepřicházj w prawém wlastnjm ďábelském swém způsobu, nýbrž w angela swětlosti se odjwá. Křiwau, falessnau přjsahau činj se člowěk tjm neyossklíwěgssjm lhářem, podwodnjkem, zločincem a ruhačem Božjm.

Prawda sice gest, že křiwopřjsežnjk wždy nějakého zisku docházj, poněwadžby sic falessně nepřisáhal. Ale tato mzda hřjssná práwě hřjch geho znamenitě welič j, poněwadž to gest mzda pekelná, mzda zlořečená, mzda neprawosti. Wydřené, krwawé, proklaté gsau

penjze, kterež se neginák leč faleſſnau, hřiſſnau, Boha a lidi urážegicj přiſahau doſahugi. Ziſk ten za nic neſtogi, a čim déle křiwopřiſežnjk owoce zločinu ſwého požiwá, tim wětſſi hřichu ſſkwrnau duſſi ſwau ſſpinj, tim wětſſi geſt hřich geho. A ten hřich se mu neodpuſtj, by i pozděgi ſebe wjce ho litowal, leč křiwau přiſahu ſwau odwolá, a wſſechnu ſſkodu, bližnjmu faleſſným přiſáhnutjm učiněnau nahradj. Muſſtli ale křiwopřiſežnjk, by ſmazána byla wina geho, wſſe, což ziſkal ſwau přiſahau hřiſſnau, nawrátiti; muſſtli wſſechnu bližnjmu z faleſſné přiſahy poſſlau ztrátu a ſſkodu nahraditi: na gewě leži, že by byl opatrnějſſi a lépe gednal, kdyby byl raděgi nikdy křiwé přiſahy neučinil.

§. 27.

Křiwau přiſahau ſe hrozně hřeſſj proti Bohu.

Křiwá přiſaha geſt welzáhubný a těžký hřich, hřich proti Bohu, a ſice neytěžſſj a neywětſſj, poněwadž ne w neſſtaſtném překwapenj a w náhlém zanjcenj wáſſně a náružiwoſti, nobrž s dobrým, gaſnúm rozumem, s plnym uwáženjm a s rozmyſſlenau zlau wůlj páchán bywá. Tau přičinau patřj také křiwá přiſaha k hřichům ſmrtelným. Nebo nemůže ſe zaziſté omlauwati křiwopřiſežnjk, že newěděl, by křiwá přiſaha byla zločinem, poněwadž hřiſſnoſt a zhauba gegi tak geſt patrná, že nenj ani možná, by gi kdo neznamenal. Má také každý, kdož přiſáhá, doſti ča-

ſu, předůležité wěci této náležitě rozwážiti; žádná náhle zbuzená wášeň a horká žádoſt, žádná zewnitřnj moc ho nežene, by hned na mjſtě a beze wſſeho rozmyſlu přiſáhl. Křiwopřjſežnjk tedy s gaſnau myſlj, s rozwáženým úmyſlem a s úplnau ſwobodau w přetěžký a přeſſkodliwý hřjch ſwoluge; hřeſſj proti Bohu s zřetedlným wědomjm a s celým dobrowolenſtwjm. On zagiſtě w tu ſamu dobu, w kterauž wyznáwá, že má Boha nad ſebau, ho také zapjrá; a nezapjráli ho, aleſpoň ho na neywyš potupuge, a w hrozné ſlepotě a opowážliwoſti ſwé ſe rauhá gménu tomu, w němž ſe ſkláněgj moci nebeſké. Neſtydj ſe, wſſewědaucjmu Pánu w oči mluwiti neprawdu, a Neyſwětěgſſjho wztaženau prawicj a ſlawnými ſlowy wolati, aby byl ſwědkem mrzkého hřjchu geho. Křiwopřjſežnjk řádem ſlawné přjſahy ſilně ob prawnjho ſaudce na to upamatowán bywá, že ſtogj před obljčegem živého a prawého Boha. Upamatowán bywá řečj důtkliwau, že Bůh hledj do wſſech wnitřnoſtj a záhybů duſſe, a ſlyſſj wſſeliká ſlowa geho; bywá prawnjm přjtelem i ſaudcem upamatowán, že Bůh geſt ſprawedliwý treſtatel wſſeho zlého. Nic méně on wſſeho toho nic neważi, a nic tjm u wnitřnoſti duſſe ſwé hnauti a zachytiti ſe tjm nedá. Křiwopřjſežnjk kamenné má frdce, kterež ſe i neyživěgſſj pamětj přjtomného Boha oblomiti a pohnauti nedá, a rauhawě ſ Pánem ſwěta pohráwati ſe opowažuge. On, ten bjdný twor, Bohu a Stwořiteli ſwému takořka ſe do oči poſmjwá;

nebo ſrdce ſwého ohawnoſt, wjry a náboženſtwj krowem zaſtřenau, ſchytrale ſkrýwá, upjrage w témže okamženj Boha ſwého, anto má ho na gazyku, a geg za ſwého ſwědka béře, a ſe ſtawj, gakoby w něho wěřil, gemu ſe klaněl a kořil. Wolá Boha za ſwědka, a wſſak s ohyzdnau ſmělоſtj rádby ho udělal ſobě podobným ſwědkem křiwým a faleſſným. A kdo geſt, geſſtoby ſe nehrozil tohoto bábelſkého hřjchu? Hrůza gde po člowěku, ani na to genom pomyſlj! Křiwopřiſežnjk tedy ſkutkem dokazuge, že potupně ſmeyſſlj o Bohu, že přeſtaupenj neyſwětěgſſj wůle geho, že zlehčenj neyſwětěgſſiho gména geho pokládá za nic, a že ſe ſaudu a treſtů geho nic nebogj. O hroznoſti a welikoſti křiwé přiſahy prawě rozprávj Nonne, an dj: „Kdyby přiſaha byla věc, kteráž ſe gako w tlačenici něgaké náhle a bez rozmyſlu wykonáwá: mohloby ſe k omluwenj to i ono přiwéſti. Mohloby ſe říci: Ten člowěk ſe ulekl, byl gako omráčen, newěděl, co bělá; kdyby byl měl k rozmyſſlenj ſe času, a gedinau toliko noc byl pokogně wſſecko rozwážiti mohl: nikoliby ſe byl neopowážil, Bohem pohrdnauti, a duſſi ſwau pekelnému nepřjteli obětowati. Ale wſſak nic toho k omluwenj křiwopřiſežnjka powědjti ſe nemůže. Křiwá přiſaha geſt dobře powážený hřjch, a protož ſtraſſliwau geſt wěcj w powaze ſwé. Člowěku onomu to mnoho dnj, ſnad i mnoho neděl dřjwe známo bylo, že přiſáhati bude; doſti měl času wſſecko dřjwe ſkaumati a uwážiti. Doſti měl času

na wſſecko dobré, čemuž ſe kdy naučil, ſe upamatowati: nic méně ſe w něm zlořečený aumyſl uſadil, že křiwě chce přiſáhati. Naſtal den ku přiſaze uſtanowený, bige hodina, muſi giti před ſaudnau ſtolici. Snjmá kabát ſwůg se ſtěny, ſtawj ſi na hlawu klobauk, a wycházi ze ſwětnice ſwé s tjm předſewzetjm: Přiſáhnes faleſſně. Gde přes ulici, lidé ho potkáwagj, známj i neznámj, přátelé i nepřátelé, ſtařj i mladj: on ge ale ſotwa widj, a newſſjmá ſi gich, poněwadž pekelný nepřjtel giž duſſi geho uchwátil. Blíži ſe k mjſtu, na kterémž přiſáhati má, ale při každém kroku ſi myſlj: Dnes učinjm ſice přjſahu, ale ta bude faleſſná; ſaleſſnau přiſahau zacpám ůſta odpůrci ſwému, a prawu, zákonu a ſaudci ſwáži ruce; Bohu a ďáblu, peklu a nebi, ſpaſenj a zatracenj na wzdor dnes učinjm přjſahu, ale ta bude — faleſſná. Nynj s twrdau duſſi předſtupuge před prawnjho ſaudce, genž mu dáwá wýſtrahu, by křiwě nepřiſáhal. Ten bjdný ale a ohawný hřiſſnjk ſlow geho k myſli ſwé nepřipauſſtj, ſměge ſe w ſrdci, že ſe zbytečně namáhá, a myſlj: Čti a mluw co chceš, gáťbych byl blázen, kdybych ſe tjm dal wázati. A nynj, — s lekánjm, s hrůzau to prawjm, — nynj zdwihá ruku a prſty ſwé wzhůru, a přiſáhá, přiſáhá faleſſně, přjſahau ſe odřjká Boha a nebe, přjſahau ſe ďáblu a peklu odewzdáwá, přjſahau duſſi ſwau ku wěčné ſmrti zatracuge." (Eid und Meineid. Schwelm 1833, ſt. 26.)

Čáſtka VII.

Že křiwopřiſežnjk ſobě záhubu a neſtěſtj ſtrogj.

§. 28.

Křiwopřiſežnjka nemůž minauti treſt.

Zákon ctnoſti wěčnym a nezruſſitedlnym práwem ſe těžce mſtj na každém, kdož ho zlowolně přeſtupuge. Faleſſná přiſaha tedy giž proto, že ku welikým, ſmrtedlnym hřjchům náleži, welikė též treſty za ſebau táhne. Welikéhoť zagiſtė treſtu hoden geſt každý, kdož neyſwětěgſſjho znamenj, kterýmž lidė prawoſt řečj ſwých potwrzugj, hanebně zlehčuge; kdož hřeſſj práwě tehdáž, když neymocněgſſj pohnútky k činěnj dobrého má před očima; kdož gedinau cestu, kterauž lidė k úplnému wyſſetřenj prawdy přicházeti mohau, zlowolně zamezuge; kdož ruſſj ſprawedlnoſt, a průchodu práwa překážj; kdož neyſwětěgſſj ſwazky, gimiž lidė k dobrému ſwému ſpolu ſwázáni gſau, ſměłau a ohawnau rukau roztrhuge; kdož Boha na neyweyš potupuge, gemu ſe rauhá, geho ſe odřjká, a s nim gako pohrávati ſe opowažuge. Welikéhoť, řku, treſtu hoden geſt křiwopřiſežnjk; a nenjť možná, by tak ohawný člowěk bez treſtu zůſtal, a aby ho minula pomſta.

§. 29.

Křiwopřiſežnjka trápj zlė ſwědomj.

Křiwé přiſahy dopauſſtj ſe člowěk buď z lehkomyſlnoſti aneb z hrubé hlaupoſti; ze ſtrachu, by treſtán

nebyl, aneb z lakomſtwj a přjliſſné žádoſti peněz; z hněwu, ze mſtiwoſti, z pýchy neb ſic z nějaké giné hřjſſné wáſſně a chtiwoſti. Před přjſahau a po nj w dřjmotu uwádj ſwědomj ſwoge, a wſſeligak ge ſſálj, koneyſſj a uchlacholuge. Než by uſpalé ſwědomj geho na čas mlčelo, probudj ſe předce z dřjmoty té hřjſſné a ſmrtedlné, probudj ſe dozagiſta w hodině ſmrti geho, a pekelnými mukami ho trápiti bude. Nenj ginače; na křiwopřjſežnjka muſegj přigjti hodiny, dni a noci, w kterýchžto rozumně ſmeyſſlj o přjſaze, a w kterýchž ſe mu zločinſtwj křiwé přjſahy w celém ſwém ſtraſſliwém ſwětle ſtawj před oči. Neboť ſwědomj geſt ten neukogicedlný, neuproſitedlný, wůli a žádoſtem naſſim odporugjcj ſaudce. Ono ſe hrozně probuzuge, a pak celé dny, celé noci křiwopřjſežnjka hryze, ſwjrá a newýſlowně kormautj a mučj. Byťby tedy křiwopřjſežnjk wſſechněm giným treſtům ugiti mohl: nemůž wſſak nikdy ugiti trápenj a mučenj ſwědomj ſwého. Chce ſe modliti, ale nemůže; nebo ta myſſlénka: Gá gſem Boha upřel, Bohu ſwému ſe poſmjwal a rauhal, a zloſtně i bezbožně ho k treſtu na ſebe wyzwal, — zawjrá mu ůſta. On nemůže očj ſwých pozdwihnauti wzhůru, kdež přebýwá mſtitel wſſeho zlého. Nemůže ruky ſwé wztáhnauti wzhůru, kdež ſe blyſſtj meč Božj oku geho. Ruce geho nechtj ſe ſeynauti, gazyk ſe nehybe, každé ſlowo na rtech umjrá, každý zbožný cit w ſrdci geho hyne. Pekelný oheň wře w duſſi geho, kterýž ničjm ſe uhaſiti nedá.

Bez přestánj se w něm swědomj ozýwá: Ty budeš wěčně zatracen, wssemi pekelnými mukami trápen, do temnosti zewnitřnjch a neyhlubssjch uwržen, a wěčně wěkůw mučen bez naděge wykaupenj! A to mu hořkau činj každau radosť, to ho připrawuge o wssecken pokog, o wssecku útěchu srdce tak, že i neywětssj sstěstj, podwodnau přjsahau dosaženého, w pokogi požjwati nemůže, a že i neysladssj rozkosse tohoto žiwota pro něho nižádné chautky do sebe nemagj.

§. 30.

Křiwopřjsežnjka trápj ustawičně strach, že zločin geho bude progewen.

Welikė zločiny se takměř utagiti nedagj, a gakási gich stopa i w obljčegi zločincowě znamenána bywá. Často mimo nadánj i to neytagnějssj zločinstwj wycházj na gewo, a sámo se wyzrazuge. Nemusjli tedy i křiwopřjsežnjk w stálém žiw býti strachu, by se ohawný zločin geho něgakau náhodau newygewil? Nastrogil owssem welmi opatrně wěc swau, by hřjch geho nikdy na swětlo nepřissel: zdaž ale i sťěny nemagi ussi? Zdaliž i zdě newidj? Zdaliž i kameny křičeti, zdaliž i stromy proti němu swědčiti nemohau? To pomněnj „gednau se prozradjš" w hořkau žluť mu proměňuge každau radosť, a gako strassidlo s plamennýma očima se na něg ossklibá. To pomněnj: „Gednau se přjdce prozradjš, a pak budeš

mjti znameni zločince wyryto na čele ſwém, a každý před tebau wyplige a uteče," uſtawičně ſe mu děře do duſſe, a geſt gako ſſtir na patě geho, a hryzaucj čerw w ſrdci geho. A w giſté prawdě nemůžli mrzkoſt křiwopřiſeznjka, by ſe gakkoliwěk přetwařował, ſnadno ſkrze doſt nepatrné maličkoſti na gewo přigiti? Nemůželi ſám ſe prozraditi, a w horké nemoci, při pitj a weſelém kwaſu, anobrž i mluwenjm we ſnách na ſebe pronéſti, že křiwě přiſáhl?

§. 31.

Křiwopřiſeznjka treſce ſwětſká moc.

Přiſſla-li pak něčj faleſſná přiſaha na gewo: weta geſt po ſſtěſtj a radoſti geho žiwota. Swětſká moc wſſude křiwau přiſahu klade mezi kriminálnj zločiny. U nás pak ten, kdož faleſſně přiſáhl, wyſtawen bywá na planýř, čili leſſenj wſſem lidem na odiw, potom těžkým wězenjm mnoho let treſtán býti má. Byla-li při faleſſné přiſaze zwláſſtnj weliká zloba: tedy dle kriminálnjho zákonu křiwopřiſeznjk i weſſkeren žiwot ſwůg w trudném žaláři ſtrawiti muſj. Gak weliká to ale geſt bjda, mnoho let noſiti na těle ſwém těžká železa, mnoho let ſeděti w ſmutném, teſkném žaláři! Sedjli manžel, otec u wězenj: žaloſtj chřadne opuſſtěná manželka geho, trápj ſe ubohé oſiřalé děti, a žiwnoſt geho zatjm ſcházj a hyne. Mnohý křiwopřiſeznjk žalem a ſmutkem w žaláři ſchne,

wadne, a wůčihledě mře. Negeden z něho živý newychází, kterýž pak přetrwal u wězenj muku swau, předceť giž zkaženo má wsse ostatnj živobytj své. Poctiwé gméno na wždycky ztratil, lidé se ho cizj, sstitj, gim pohrdagj. On nenachází u nich žádné wjce důwěry, a wssecken pramen pokoge a radosti geho docela wysechl.

§. 32.

Sám Bůh stihá často křiwopřjsežnjka i časnými tresty.

Syn, kterýž swého otce uderj, otce toho, kterýž ho zplodil, zasluhuge, by s Absolonem powěssen byl za wlasy swoge na strom, a proboden kopjm. Dcera, kteráž matky swé neetj, a té se posmjwá, pod gegimžto srdcem gest ležela, zasluhuge, aby sičicjmi hady a gesstěry k smrti byla usstipána. Ale wssak daleko ohawnějssi gest, čehož se křiwopřjsežnjk dopausstj; a Bůh by ho měl nechati bez trestu? Pjsmo swaté prawj: „Newezmeš gména Pána Boha swého nadarmo: neboť nenechá Pán bez pomsty toho, kdož bral gméno geho nadarmo.“ (2. Mogž. 20, 7.). Zdali ale křiwopřjsežnjk nebéře gména Božjho nadarmo? Zdali se Bohu nerauhá? On wzywá Boha, aby ho potrestal, mluwjli nepraw-du. A zdali Bůh neslyssj toto wzywánj geho? On Boha činj za swědka swé lži, i zdali ho Bůh může nechati bez pomsty? Nikoli! Bůh giž zde na zemi

trestá křiwopřjſežnjka. Slowo necklamné, ſlowo Božj geſt to: „Wyneſu prokletj, aby doſſlo na dům křiwě přiſáhagicjho ſkrze gméno mé a docela geg zkazilo, i břjwj domu geho i kamenj geho.“ (Zachar. 5, 4.) S ſlutečné řjzenjm ſprawedliwého Boha giž zde w této čaſnoſti rozličné těžkoſti a zármutky na křiwopřjſežnjka přjcházegj, aby tak cjtil a poznal, že má Boha nad ſebau. Tak čteme, že křiwopřjſežnjku a králi Sedeciáſſi dal wylaupiti očj. (Jerem. 49, 7.) Antiochus, rauhaw ſe Bohu, uderen od Boha neuzdrawitedlnau ranau, tak že čerwi lezli z těla geho, a že ani ſám giž ſmradu ſwého ſnéſti nemohl. (2. Machab. 9.) A proč tak wzdálených přjkladů hledám? Nenjli gich i na bljzku, a z čaſů nowěgſſich? Léta Páně 1559. dne 29. Liſtopadu gakýs Antonjn z Héku we Flanderſké zemi, pronagaw wereg-né clo, s ginými muži, kteřjž též s nim clo wybjrali, ſe hádal a křičel, že mu giſté ſummy peněz neodwedli. Gſa w hoſpodě prokljnal ſe, a přiſáhage řekl, by uhořel tjm ohněm, kterýž prawě ſwětnici zahřjwal, doſtal-li ty penjze, o kteréž různice mezi nimi poſſla. Zawoláni byli dwa auřednjci měſtſſti, před nimiž Antonjn z Héku oprawdu faleſſně přiſáhl, že od těch mužů žádných peněz nepřigal. Odpornjci geho po přjſaze ſe rozeſſli, on pak, noclehem zůſtaw w hoſpodě, břjwe než ſe na lůžko położil, u kamen, w nichž byl gen malý ohnjček, zahřjwage ſe, na ſtoličce ſedět. Když ráno dlauho newſtáwal, a nadarmo, by ſe pro-

probudil, na dwéře bylo tlučeno: hoſpodſký ſám ſwětnici odewřel, Antonjn z Hécku ale tu napolo uhořelý byl nalezen. Tělo toho křiwopřiſſežnjka na rozkaz wrchnoſti, kteráž tu přihodu dokonale wyſſetřila, w něgakém kautě hřbitowa zakopáno bylo. (Magn. Specul. exempl. pag. 581.). — Gakýs muž, wypůgčiw ſi od přjtele ſwého penize, pozděgi ge wrátiti nechtěl, řka, že ſi gich nikdy byl newydluzil. Přjtel mu řekl: „Přiſáhni mi nad tělem ſwatého Audomara, ſkrze záſluhy a ctnoſti téhož ſwatého, žes ode mne, což gá žádám, nedoſtal, a gáť ſe pak ſpokogim.“ I ſtrogil ſe ten bezbožný muž k žádané přiſaze, a giž před chrámem téhož ſwatého ruku ſwau ku křiwé přiſaze wztáhl. Ale ſprawedliwý Bůh ho na témž miſtě potreſtal. Neb dopuſſtěnjm Božjm na zemi ſkleſnul, a oči ſe mu ztrhaly, načež pak třetj den i umřel. (Vinc. Belvacens. Specul. hist. l. 23. c. 109.)— W gednom městě českém gakýſi ſauſed, přjgmjm Peſſek, ſlawně přiſáhl, že ſtarſſjmu obce toho ſpiſu, kterýž za přjčinau prawnj rozepře až ke dworu cjſařowu byl odeſlán, wlaſtnj rukau nepodepſal. Po přiſaze prawnj ginau geſſtě, ač malau a wſſednj, přiſahu učinil, řka: „Ať mi tyto tři prſty uſchnau, podepſal-li gſem ſe gimi na onen ſpiſ.“ Po něgakém čaſe ho tyto tři prſty boleti začaly, ſwědomj ho trápilo, odproſſowal přátelſky onoho muže, proti ktorémuž přiſáhl, ti ale prſtowé tak byli ſkljče-

ni a tak ſeſchli, že gimi nikdy wjce pſáti neb giného cos dělati nemohl. — W témž měſtě gakýſi kupec přiſáhal, ale gakž ſe lidé nenedůwodně domnjwali, falešſně. Wyſtaupiw z radnj ſwětnice, ſpadl přes wſſecky ſchody dolů, a hned na mjſtě ſe zabil. *) — Řekl-liby někdo, že ſe to wſſecko ſtalo náhodau, mohlby tázán býti: Čj wědomoſtj a wůlj ſe to přihodilo? Nenjli i každá náhoda pod zprávau Božj **)? Proč ale Bůh gmenowané zlé přjhody právě na ty dopuſtil, genž křiwě přiſáhali? Swatý Iſidor, biſkup Hiſpalenſký, napſal: „Geſtližeť ſe lež člowěka právem ſwětſkým odſuzuge; geſtližeť ſe faleš ſwětſkau hanbau a pomſtau hrdla ztracenj wykořeňuge: gaké wětſſj u Boha bude treſtánj tobo každěho, kdož k ſwým neprawým řečem a ſkutkům za ſwědka Pána Boha ſobě béře!" (Rozmlauwánj rozumu s člowěkem. W Praze 1830. S. 75.)

---

*) Přiſáhal totiž, že wěřiteli dluh w dukátech do ruky dal. —, Bylť gſou w holi, kterau wěřiteli při přiſaze držeti dal; kteráž, když se ſchodů ſſel, mezi nohy ſe mu wpletla, on přes ni padl, ona ſe roztřiſſtila, dukaty ſe po ſchodech rozkauleli, on pak přes ſchody ſpadna, mrtew ležeti zůſtal.

**) Redaktoru patero ſtraſſných klateb nad křiwopřiſežnjky powědomo. — O, hroznoť geſt hřjſſnjku do rukau Božjch padnauti.

§. 33.

Bůh křiwopřjsežnjka pokutuge i na wěčnosti.

Ussel-li křiwopřjsežnjk trestům zde na zemi: neugde gim zagisté na onom swětě. Nikdy sice žádná o tom nenj pochybnost, že ten neb onen falessně přisáhl, ale nemůž se toho způsobem, zákonně předepsaným, dokázati. Mnohý člowěk welmi wtipně a opatrně hrozných hřjchů páchati umj tak, že naň rameno swětského práwa sáhnauti nemůže. Hroznýmť gest zločincem, ale ďábelským gakýms uměnjm — okowům, žaláři, meči a ssibenici wyhnauti se umj. Tjm a takowým důmyslným, umělým zločincům na onom swětě newýslowné muky gsau připraweny. Tyto pak muky neminau také křiwopřjsežnjka! Pro něho nenjť nebe; pjsmo swaté to samo swědčj, anož dj: Kdož wstaupj na hůru Páně, a kdo stane na mjstě swatém geho? Ten, kterýž newzal nadarmo dusse swé, aniž přisáhl we lsti bližnjmu swému." (Žalm 23.) Pro křiwopřjsežnjka nenjť naděge k spasenj, neboť on neyhanebněgssj mluwj lež, pjsmo swaté ale prawj o Bohu wssemohaucjm: „Zatratjš wssecky, kteřjž mluwj lež." (Žalm. 5, 7.) Křiwopřjsežnjk béře gméno Božj ku lži; pjsmo swaté ale zřetedlně wece: „Nenechá bez trestu Pán toho, kterýž béře gméno geho ku lži." (2. Mogž. 20, 7.) Falessněs přisáhl, ale tak chytře, že ti žádný zločinu twého dokázati

nemůže, a ty proto od ſwětſkého práwa trestán býti nesmjš. Než wěziš, že gest na onom ſwětě peklo, a to peklo, že gest zwlášſtě pro schytralé bezbožnjky, pro wtipné zločince, pro křiwopřisežnjky; wěziš, že to peklo gest — i pro tebe.

Čáſtka VIII.

Gak se wůbec z strany přisáhánj slibowného chowati máme.

§. 34.

Přjſahy ſlibu se zwlášſtnj opatrnoſtj činěny buďte.

Každý s wětſſj gistotau twrditi může to, což se ſtalo, a což teď práwě geho ſwědomj mluwj, nežli to, což se teprw budaucně ſtáti má. Pro tu přjčinu ſlibowná přjſaha nikdy tak gista a bezpečna býti nemůže, gako ta, kterauž se něco oſwědčuge. To geſt důwod, za kterýmž přjſahy ſlibu negen welmi zřjdka, nobrž i se zwlášſtnj opatrnoſtj činěny býti magj. Když se k něčemu proſtým gen ſlibem zawazugeme: powážiti nám ſluſſj, byloliby to, což ſlibugeme, oprawdu dobré, a ſtáloliby to w moci naſſj. Tjm wjce ſluſſnoſt a možnoſt toho, což ſlibugeme, rozwažowati máme, když ſlib tento ſkrze přjſahu ſwětěgſſj, pewněgſſj a wáž-

nëgſſi činjme. Přiſáhášli, že něco učinjš, což možnoſt twogi přeſáhá: hřeſſjš aleſpoň opowážliwoſtj ſwau, a tjm, že ſe Boha darmo dokládáš. Tak nápodobně ten, kdož s dobrým ſice aumyſlem, ale z neopatrnoſti ſe k něčemu zawazuge, což pozdëgi zlo a záhubno býti nacházi, hřjchu ſe dopauſſtj, nechť giž přjſaze ſwé zadoſti činj nebo nečinj. Necháwáli dobře ſice umjněné ale neprozřetedlné přjſahy bez naplněnj: tedy daremně a s hřjchem přiſáhl; pakli gi naplňuge: zle gedná pod záſtěrau dobrého.

Z přjſahy, beze wſſj úwahy a opatrnoſti učiněné, tomu, kdož gi učinil, nebezpečenſtwj hřjchu pogiti může. Jefta, wůdce Iſraelſký, neopatrně a nerozmyſlně ſlib a přjſahu učinil, ſwjtězili nad nepřátely, že to, cožby mu koli ze dwéřj domu geho wyſſlo naproti, obětowati bude w zápalnau obět. Když ſe pak po ſnjženj nepřátel nawracowal k domu ſwému: ay wlaſtnj dcera geho wſtřjc mu wyſſla. Neměl žádného ſyna, mimo gen tu gedinau dceru: nicméně tu gedinau dceru s přewelikau žaloſtj duſſe ſwé zabil a obětowal, domnjwage ſe, což gednau ſkrze přjſahu Bohu zaſlibil, že toho wjce odwolati nemůže. (Kniha Saudců 11.) Wilný, cizoložný Herodes, když ſlawen byl den narozenj geho, wida, an dcera cizoložné Herodiady u proſtřed hodownjkůw kráſně tancuge, takowau z toho měl radoſt, že gi ſljbil dáti, začby ho gen žádala. Aby pak o tom nebylo pochybnoſti, že gi dá, zač bude žádati, byť třebas polowici králowſtwj geho žádala: ſlib ſwůg přjſahau potwrdil. Co nezdárná

holka náwodem zlé, gednowaté matky žádala? — Nežádalaľ zlata a perlj, nežádalaľ polowice králowſtwj. Řekla králi, gegž nectná žena držela w ohawnych pautách hřichu: Dey mi na mjſe hlawu Jana křtitele. Zarmautil ſe ſice Herodes, že měl den narozenj ſwého poſſkwrniti wraždau newinného, ſwatého muže: ale předce poſlal kata, a w žaláři Jana křtitele ſtjti rozkázal. Učinil to proto, aby přjſahy ſwé před hoſty učiněné, bez naplněnj nenechal. (Mat. 14.) Král Saul w gednom bogi zbrogné lidi ſwé, ač giž těžkau pracj utrápeni byli, přjſahau zawázal, řka: „Zlořečen budiž ten muž, kterýžby gedl chléb, prwé než bude wečer, a než ſe pomſtjm nad nepřately ſwými.“ Pro tuto neprozřetedlnau přjſahu weſſkeren lid zbytečně hladem ſe trápil, Jonatan pak, syn geho, neſlyſſew, že otec geho zawázal lid přjſahau, maličko medu okuſil, a proto giž uſmrcen býti měl. (1. Král. 14.)

§. 35.

Žádný cos neſlussného wykonati nepřiſáhey.

Někdy lidé, hněwem gſauce rozpáleni, rozličné wýhrůžky činj, a netoliko prawj, že ſe pomſtj, a to neb ono zlé wykonagj, nýbrž řeč ſwau i přjſahau potwrzugj. Twrdý a newděčný Nabal nechtěl Dawidowi a lidu geho učiniti pomoc. Rozhněwal ſe pro to Dawid, a Nabala a wſſecku čeleď geho zbjti přj-

ſahau ſe zawázal, řka: Toto učiň Bůh nepřátelům Dawidowým, a toto přidey, geſtliže čeho zanechám do gitra ze wſſeho, což má Nábal." (1. Král. 25, 22.) Tak neprávě přiſáhl i král Iſraelſký: „Toto mi učiň Hoſpodin, a toto přidey, geſtliže dnes hlawa Eliſea, ſyna Safatowa, na něm zůſtane." (4. Král. 6, 31.) Tak i zlá Jezabel ſkrze ſluſebniky ſwé, k proroku Eliáſſowi poſlané, přiſáhla: „Toto ať mi učinj bohowé, a toto přidagi, geſtliže tebe zegtra w tuto hodinu nezabjm." (3. Král. 19, 2.) Ty a takowé přiſahy zlý magj půwod, a ke zlému měřj. Poněwadž ale člowěk nikdy zlé zamýſſleti a činiti nemá: protož mu také zapowěděno geſt, přiſáhati, že to neb ono zlé wykoná. Kdo něco zlého páchati přiſábá: hřeſſj netoliko tjm, že zlau wěc béře w úmyſl, ale také tjm těžce hřeſſj, že přiſahy, kteráž toliko k dobrému ſlaužiti má, a přirozenjm ſwým cos welmi ſwatého geſt, k zlému užjwá, a tudy w hřiſſném předſewzetj ſe poſiluge.

§. 36.

Neprawá přiſaha ſlibu žádného nezawazuge.

Přiſáhl-li člowěk, že něco zlého wykoná: nikoli powinen nenj, takowau přiſahu ſplniti, poněwadž by ſe ſic trogiho hřichu dopuſtil. Nebo předně hřich geſt, chtjti činiti zle; druhé, hřich geſt, zlý aumyſl

přjſahau twrditi; a třetj, hřjch geſt, a ſice newětſſj, zlé předſewzetj, přjſahau potwrzené, k mjſtu přiwéſti. Uſſlechtilý, dobrý a nábožný Dawid w horkoſti hněwu ſwého ſice přiſáhl, že ſe na newinném Nábalowi pomſtj, a wſſak neſplnil přjſahy této, a opět ſe ubobřil. Kráſné geſti to ſlowo, kteréž Gitka k cjſaři Ottowi, otci ſwému, promluwila, owſſemť hodno a doſtogno, by i zde zaznamenáno bylo. Cjſař Otto proti Oldřichowi, knjžeti Českému, gehožto syn Břetiſlaw Gitku, dceru geho, mocj za manželku pogal, s welikým wogſkem táhl, přjſahau ſe zawázaw, že Čeſkau zemi pohubj, a ſtolici ſwau u proſtřed králowſtwj poſtawj. Gitka, přiſſedſſi k cjſaři do leženi, upokogiti a smířiti ho hleděla, on ale odpowěděl, žeby rád Oldřichowi odpuſtil, kdyby přjſaha na překážku nebyla. Odpowěděla Gitka: „Wſſak ſe i manžel můg wyſoce zapřiſáhl, že chce země německé mečem a ohněm zhubiti: ale marnoť geſt náboženſtwj, kteréž hřjchu mjſto dáwá. Přjſaha hřjchů a neprawoſtj notwrdj; auobrž, kdo zlé činiti ſlibuge, toho welebnoſt božſká nenáwidj; kdo pak zlé ſkutkem činj, toho Bůh wyhlazuge.“ Udobřil ſe cjſař, a nehledě na učiněnau přjſahu, pokog učinil. (Kronika Česká Eneáſſe Silvia kap. 18).

§. 37.

Nálezitá wſſak přijſaha ſlibu wždy ſe naplniti má.

Kdokoli ſ dobrým powáženim něco náležitého učiniti ſljbil, tim ſamým to také wykonati geſt powinen, a to tim ſpiſſe, přijſahau-li ſe k naplněnj zawázal. Nebo Bůh nenechá toho bez treſtu, kdožby náležitému ſlibu ſwému, a nad to wýſſe přijſahau utwrzenému a poſwěcenému, nedoſtál. Ne nadarmo prawj pjſmo ſwaté: „Když ſlib učinjš Hoſpodinu Bohu ſwému, nebudeš ho prodlé-wati ſplniti: neb toho bude wyhledáwati Hoſpodin Bůh twůg: a budeš-li meſſkati, bude tobě počteno za hřjch. Geſtliže nebudeš chtjti ſljbiti, bez hřjchu budeš. Což pak gednau wyſſlo ze rtů twých, to zachowáš, a učinjš, gakož gſi ſljbil Hoſpodinu Bohu ſwému, a z wlaſtnj wůle a úſty ſwými gſi mluwil.“ (Deut. 23.). A že Bůh w ſkutku přijſně kárá a treſtá ty lidi, genž ſice přiſáhli, že cos dobrého a náležitého učinj, ale předce toho opauſſtěgj, mnohonáſobnými přjklady geſt prokázáno. Negeden toho přjklad nacházj ſe také w pjſmách ſwatých. Přiſáhlť Saul, že Dawida pronáſledowati nebude, řka: „Živť geſt Hoſpodin, že nebude zabit.“ (1. Král. 19, 6.). Ale neſtál král tento k ſlowu, přijſahau poſwěcenému, a protož hněw Božj uwedl na ſebe, a řjzenjm Božjm ko-

runa geho přiſſla práwě na toho, gehož zabiti uſilowal. Sedechiáš weſſel s králem Nabuchodonoſorem w ſmlauwu, a tuto ſmlauwu i přiſahau ſkrze Boha zapečetil. Wſſak ale neučinil zadoſti přiſaze ſwé, nýbrž ſlawné zámluwě na odpor Nabuchodonoſorowi ſe zprotiwil. Ku potreſtánj této zruſſené přiſahy ſlibowné dopuſſtěnjm Božjm ſe ſtalo, že Sedechiáš byl od Kaldegſkých přemožen a gat, ſynowé geho před očima geho byli zabiti, gemu pak ſamému wypjchali oči, potom pak oſlepeného ſwázali řetězy ocelowými, a zawedli do Babylona, do zagetj trpkého a potupného. (4. Král. 25. Jer. 52.)

§. 38.

Ať těžké přiſahy ſlibu naplněny budte.

Geſtli ſe kdo přiſahau k něčemu dobrému zawázal, powinen geſt, ſlib ſwůg naplniti, by mu to třebaš welice těžko a odporno bylo. Nebo přiſaha, ſluſſněli učiněna byla, přiſahau oſtáwá, byť i naplněnj gegj welikě oběti a mnohé zapjránj wlaſtnjho ſrdce žádalo. Eſau za krmičku bratru ſwému Jakobowi práwo prworozenſtwj ſwého prodal. Řekl mu Jakob: „Přiſáhni mi na to hned dneš," Eſau pak mu hned přiſáhl. Toto za gedinau krmi z ſſocowice prodané práwo prworozenſtwj w potomnjm čaſe Eſaua welice rmautilo: ale předce ho pro učiněnau přiſahu Jakobowi nechal. (1. Mogž. 25.)—

Joſue s Gibeonitſkými učinil pokog, a wſſel s nimi w ſmlauwu, aby gich při žiwotu zanechal. Na to gim on a knjžata lidu přiſahu učinili. Po třech ale dnech leſt a chytroſt Gibeonických přiſſla na gewo. Nebyl Joſue powinen ſtáti k učiněné ſmlauwě, zwlášſtě an weſſkeren lid reptati začal. Nicméně uſſetřjni byli Gibeonitſſtj, a wůdcowé lidu Iſraelſkého prawili: „My gſme gim přiſahu učinili ſkrze Hoſpodina, Boha Iſraelſkého, a protož nynj nemůžeme ſegich dotknauti.“ (Joſ. 9.) Pěkný též w přičině té zachowala nám i kronika ſwětſká příklad na gednom pohanu. Markus Attilius Reğulus, wzácný Řjman, od Karthaginenſkých držán byl u wězenj. I poſlali ho do Řjma, aby tam propuſſtěnj Karthaginenſkých zagatých přjhodně wygednal, držwe gim wſſak přiſáhnauti muſel, kdyby ta wěc k žádnému konci nepřiſſla, že ſe giſtě zaſe do města Karthago nawrátj. Co ſſlechetný Reğulus učinil? Odebral ſe ſice do Řjma, ale radil wlaſtencům ſwým, aby zagatých Karthaginenſkých ze zagetj nikoli nepropauſſtěli. Aby pak držel ſlowo ſwé, a přiſahu ſwau, ač přežaloſtnau, naplnil: nawrátil ſe do města Karthago k giſté záhubě ſwé. Zabednili ho do ſudu, w němž upewněno bylo množſtwj welikých gehel, hřebů a nožů, a ukrutně ho trápili, až duſſi wypuſtil.

Čáſtka XI.

Gak se chowati máme, magjce přjsahau nègakè swèdectwj wydati.

§. 39.

W pochybnoſti nebuď přiſáhánó.

Geſtliže někdo pochybuge, by to, což prawj, giſtau a bezpečnau bylo prawdau: ku přjſaze nikoli přiſtaupiti nemá. Neb možná geſt, že ſe klame, a že wěc, o kterauž ſe gednà, nenj takowá, gakž ſe mu zdá. Oči a uſſi často ſe mýlj, a negednau i paměť bywá newěrna. Protož nikdo nepřiſáhey, negſili úplně přeſwědčen, že geſt prawda, což prawdau býti ſlawně wyznáš; nepřiſáhey, pokud dokonale gſi newyrozuměl a newyſkaumal, cobyš wlaſtně zpřiſáhati měl; pokud ſlow, w kterýchž přiſáhati máš, pilně gſi neuwážil, na prawý a wlaſtnj ſmyſl gegich dokonale gſi ſe newyptal, a náležitě ſebe ſaměho neuſtanowil, zdaliby na to, což ſe tobě předkládá, s dobrým ſwědomjm a beze wſſeho nebezpečenſtwj mohl přiſáhati. Co přiſahau máš potwrditi, to ti naproſto a zaupłna známo býti muſj, tak abyš i neymenſſj přičiny k pochybowánj neměl. Kdybyš nicméně přiſáhati chtěl: wydalby ſe w nebezpečenſtwj hrozného hřjchu, totiž — faleſſné přiſahy. Přiſáhal byſi proti ſwému ſwědomj, wyda-

wal bysi negisté a pochybné za gisté a prawdiwé, lhalbys, a ke lži swé bralbys gesstě přes to wssecko Boha nejswětěgssiho za swědka, a tudy prohřessil bysi se welice negen proti bližnjmu swému a proti celé společnosti lidské, anobrž i proti Bohu swému. Nes tedy raděgi ztrátu něgakau, nežbys na to přisáhal, čehož s úplnau gistotau newjš a neznáš, a na wssechen způsob bezpečněgi a prozřetedlněgi učinjš.

§. 40.

Nebuď přisáháno w horké srdce žádosti a wášni.

Někdy wřelé žádosti a wášně tak oslepugj rozum, že nikoli w stawu nenj, prawdu poznati. Kdo tedy tehdáž přisáhati má, když pro skormaucenj mysli a pro zbuzené wášně a náružiwosti hlawa djla swého náležitě konati, a prawdy od bludu rozeznati nemůže: ten snadno prawdu s bludem smjssj, a křiwě přisáhne. Pro tu přjčinu nebey se, mage přisáhati, nižádnau wášnj a náružiwosti, nižádným ohledu bránjm na přjtele anebo na nepřjtele podtrhnauti, sewřjti a oslepiti. Neb zbauřenoli gest srdce twoge, a ozýwáli se w něm něgaká hřjssná náklonnost, kterážby tebe k zapřenj prawdy swésti mohla: wěziž, že nikoliwěk negsi tak spořádán, abys mohl, gakž Bůh skrze ústa proroka porauči, „wěrně, práwně a sprawedliwě" (Jer. 4, 2.) přisáhati. Lépe bude a tobě prospěssno, abys raděgi nepřisáhal, anebo mussišli welenjm práwa přisáhati, abys s neywětssj možnau opatrnosti k přisaze

přikračowal, anebo gj aſpoň na giný přjhodnějſſj čas odložil, ažby ſe bauře ſrdce twého poněkud uklidila, zatemněný rozum wygaſnil, a ty w ſtawu byl, bezpečně uſtanowiti a wyřknauti, coby bylo aneb nebylo.

§. 41.

Přiſáhánj buď s úwahau.

Gſili od práwa powolán, abys přiſáhal, rozgimey dřjwe, co přiſaha w ſobě obnáſſj, proč a na gaký konec ſe přiſáhá, a že wſſelike přiſáhánj ſwatau a přewelebnau geſt wěcj. Rozgimey tolikéž, co wlaſtně přiſahau oſwědčowati budeš, abyſi ſnad nepoſſkwornil ſwědomj ſwého, Boha nezneuctil, a ſobě neb bližnjmu ſwému neuſſkodil. Kdo newj, co geſt přiſaha, a toho, což přiſahau potwrzuge, dřjwe náležitě nerozwážil: ten těžce hřeſſi, by třebas přiſaha geho, ſama o ſobě, prawá a před práwem platná byla. Nebo ten a takowý bez potřebné známoſti a úwahy ku přiſaze přiſtupugjcj aleſpoň w nebezpečenſtwj ſe wydáwá, neprávě přiſáhnauti. Byla-li přiſaha geho ſama o ſobě dobrá: ſtaloť ſe to ne geho úmyſlem a předſewzetjm, nýbrž ſſtaſtnau náhodau, neb wlaſtněgi, řjzenjm Božjm. Co ſe dotýče geho ſamého, on tau hroznau opowážliwoſti a lehkomyſlnoſti ſwau těžce ſe prohřeſſil.

§. 42.

Slowům přjſahy nebuď dáwán křiwý ſmyſl.

Mage na něco přiſáhati, muſjš prawdiwě mluwiti; neſmjš užjwati nižádných dwogj ſmyſl magjcjch ſlow; neſmjš ſe nikterak přetwařowati; muſjš býti prázden wſſj falſſe, lſti a wſſeho podwodu; neſmjš ſe s ničjm tagiti, a lſtiwě a podwodně ſe wyhýbati ſlowům a ſmyſlu předřjzeného ſaudce ſwého; nýbrž muſjš w tom ſmyſlu ſlowa bráti, w kterémž on gich užjwá. Což geſtli neučinjš, ſtaneš ſe pokrytcem, lhářem a podwodnjkem před Bohem wſſewědaucjm, budeš ſwatých wěcj užjwati k zlému, zlehčjš a zneuctjš Boha, a přiſáhati budeš křiwě. Sem tam prý mnohý ſproſták, an přiſáhá, zdwiženau prawici dlanj k ſobě obracj, a ne ke křjži, na ſtole poſtawenému, domnjwage ſe, že přiſaha geho, by i faleſſnau byla, žádné ſſkody gemu přinéſti nemůže. To ale geſt hrubá powěra, a bjdné mámenj ſwědomj. Mnohý opět ſlowům, w kterýchž před právem přiſáhá, zwlaſſtnj dáwá ſmyſl a rozum, to geſt, při ſlowjch, kteráž pronáſſj, něco zhola giného na myſli ſobě předſtawuge, nežli právnj ſaudce a ginj lidé při týchž ſlowjch ſobě myſlj. Hawel ku přjkladu přiſáhati má, že Petrowi dluh geho náležitě zaplatil. Petr, ſaudce, přiſtogicj a wſſickni ginj lidé ſlowa „zaplatiti dluh" w obyčegném ſmyſlu berau, mjnjce tjm ſkutečné położenj a do rukau dánj půgčených peněz. Hawel wſſak při ſlowu zaplacenj dluhu myſlj na rozličné dobrowolné

ſlužby, kteréž Petrowi po mnohá léta prokázal, a za kteréž ſe mu on dle žádoſti geho geſſtě neodměnil. — Ondřeg přiſáhati má, že Šimonowi za to, že mu kupce na dům geho dohodil, nenj dlužen padeſáte zlatých. Šimon, prawnj ſaudce a wſſickni ginj lidé, při ſlowu kupec, myſlj na člowěka, kterýž ſe o dům s Ondřegem ſmluwil, a záwdawek mu dal, ač napotom k žádoſti Ondřege z pauhé dobré wůle dům ten ginému prodati dopuſtil. Nicméně Ondřeg, an přiſáhá, onoho muže nemá za kupce, nýbrž gen za člowěka, kterýž kaupiti chtěl. Protož přiſáhá, že mu Šimon nedohodil kupce, a že mu náſledowně nenj padeſáte zlatých dle úmluwy dlužen. Oba ti mužowé, Hawel, kterýž přiſáhal, že Petrowi dluh geho náležitě zaplatil, gakož i Ondřeg w ſkutku faleſſně přiſáhali, nicméně přjſahu ſwau nepokládagj za křiwau, w ſwědomj ſe ſpokogugj, a žádných treſtů ſe nebogj. Ale wſſak wſſe užiwánj takowých auſſkoků, chytroſtj a obmyſlů nic platno nenj. Kdo, přiſáhage, nenj zcela upřjmným, kdo dwogſmyſlně neb dwogitau řečj mluwj, kteráž ſe tak a ginák rozuměti může, a ſlowům přjſahy obzwláſſtnj, mylný, giným nepowědomý a cizj ſmyſl dáwá: tenť oprawdowým geſt křiwopřjſežnjkem, a nic mu neproſpjwá domněnj geho, žeby prawě přiſáhal. Nepohnutě ſtogi prawidlo a zákon, že ſmyſl ſlow, kterýchž ſe w přjſaze užiwá, ne od přiſáhagicjho, nýbrž od toho, komu a před kým ſe přiſáhá, ſtanowiti ſe má.

§. 43.

Přiſáháno buď s myſlj na Boha obrácenau.

Přiſaha geſt z přirozenj ſwého ſwrchowaně důſtogná, přewelebná, ſwatoſwatá wěc; přiſaha geſt ſlawné wyznánj wjry a čáſtka weřegné úcty Bohu powinné, kterauž lidé ſwau w Boha wjru a prawau k němu uctiwoſt a bázeň na gewo dáwagj; přiſaha geſt ſkutek w náſledcjch ſwých předůležitý, ſkutek, kterýmž člowěk k blahu ſwému ſáhá, a wlaſtnj duſſi ſwau zaſtawuge; přiſaha geſt při neſtáloſti, mdlobě a hřjſſnoſti ſrdce lidſkého gediný giſtý proſtředek, kterýmž ſe wěrnoſt a ſprawedlnoſt mezi lidmi zachowati může; přiſaha geſt neytužſſi, neypewněgſſi ſwazek, kterýž lidi ſpolu wjže; přiſaha podporuge trůny králowſké, a geſt gako ſlaup, na němžto ſtawenj něgaké odpočjwá, kterýž poruſſenli byl, wſſe ſtawenj ſe řjtj a padá; přiſaha wůbec welikýmť geſt dobrodinjm pokolenj lidſkého. Za tau přičinau každý, když toho geſt potřebj, přiſáhati má, a to negen prawě a nepodwodně, ale také wážně, uctiwě a s prawau, ſrdečnau pobožnoſti, tak aby zgewno bylo, že k Bohu, s Bohem a pro Boha přiſáhá. Mnozj naſtogte! lidé přiſáhagj ſice ſkrze Boha, ale činj to gen úſty, ne také ſrdcem. Přiſáhagj ſkrze Boha, ale předce na něho nemyſlj, nýbrž gen na treſty, gimiž ſe přeſwědčeným křiwopřiſežnjkům w lidſké ſpolečnoſti hrozj, zřetel ſwůg obracegj. Ty ale, mage přiſáhati, myſl ſwau měg na Boha

obrácenau, a zpomjney na toho wſſudy přitomného a wſſewědaucjho Pána, gehož oko na tebe hledj, a gehož ucho tebe ſlyſſj. Ač ſe ale také, geſtli přičina twé přiſahy prawá a ſprawedliwá, pozdwihne a potěſſj duſſe twoge tau myſſlénkau, že Bůh ſwrchowaný s ljboſtj na ſprawedliwého a wěrného člowěka hledj, že s zalibenjm i na tebe zřj; a že, buda přiſáhati s dobrým wědomjm a ſwědomjm, a s ſluſſnau k Bohu uctiwoſtj a náboženoſtj, tjmž způſobem gméno Božj na zemi oſlawjš, zákon Pána země naplnjš, prawdě ſwědectwj a ſprawedlnoſti průchod učinjš. — Činák ale že máš před ſebau Pána a krále ſwého žiwota, Boha wſſemocného, kterýž tebe w okamženj wniweč uwéſti a do wěčného treſtu uwrhnauti může; že máš před ſebau Boha wſſewědaucjho, gehož plamenné oko proniká i w neyhlubſſj a neytagemněgſſj ſrdce twého záhyby; že máš před ſebau Boha neyſwětěgſſjho, kterýž wſſecko zlé nenáwidj, a gemuž každá leč geſt ohawnoſt neywětſſj; že máš před ſebau Boha ſprawedliwého, kterýž s neuproſitelnau přiſnoſtj meč a hromy we ſwé ruce drži, a ty, genž ſe mu rauhagi, a geho neyſwětěgſſj gméno zlehčugi, treſtá a zatracuge. Na toho tedy ſwrchowaného Pána, mage přiſáhati, obrať myſl ſwau, na Boha, kterýž tebe aneb ſpaſiti aneb zatratiti může; a mage ho oprawdě na myſli, nebudeš lehkomyſlně aneb dokonce křiwě přiſáhati.

§. 44.

Kdy přjsaha zwláſſtnj ſwědomitoſti žádá.

Negednau lidem přisáhati geſt, že právě tak a neginák wěřj, že se tak a neginák domnjwagj, a že podlé uznánj a ſwědomj ſwého to neb ono od druhého ſprawedliwě žádati mohau. Faleš té a takowé přjsahy nikdy se právně dokázati nemůže, poněwadž člowěk toliko to přjsahau potwrzuge, což on sám wnitř w duſſi ſwé myſli, ſaudj, a za prawé držj. Ale právě proto takowá přjsaha se zwláſſtnj ſwědomitoſtj činěna býti má. — Gakýs ſedlák, w gehožto leſe několik ſtromků poſekáno bylo, a kterýž tam právě muže, geden ſtromek ſekagicjho, dopadl, aučednjho wyſſetřowánj té wěci žádal; aučad ho pak měl k tomu, aby učiněnau ſobě w leſe ſſkodu ocenil. I cenil tu ſſkodu na ſto zlatých, a že právě cenil a s dobrým ſwědomjm, na to i přisáhl. Nicméně wrchnoſtenſký poleſnj ten ſamu ſſkodu toliko na pět zlatých wyſazil a odhádal. Zdali onen ſedlák právě přisáhl? Možná geſt, že toliko ſwau hlaupoſt a nerozum ſwůg zpřisáhal: geſt ale také mjſto neneprawému domněnj, že přisáhl z lakomſtwj proti lepſſjmu ſwědomj ſwému. — Jan, Prokopa zbil a ranil: a právo pak i také ten nález učinilo, aby Prokop řekl, co od Jana za přetrpené boleſti žádá, a že to žádá s dobrým ſwědomjm, na to aby přisáhl. Jan byl bohatý člowěk, Prokop ale welmi žádoſtiwý. I přisáhl Prokop, že

za swé bolesti s dobrým swědomjm žádá pět set zlatých. Negeden maudrý a hodný člowěk ale saudil, že Prokop žádal přjliš mnoho, a že přjsahy ku prowedenj hřjchu gest užil. Ty a takowé přjsahy, kterýmiž člowěk gen to oswědčuge a twrdj, že w skutku má ten neb onen smysl, a že swědomj geho opravdu to neb ono radj a welj, wždy nebezpečenstwj hřjchu s sebau přinássegj, a protož od každého, kdož se před Pánem Bohem prohřessiti, a gednau těžkého před njm odpowjdánj mjti nechce, s obzwlásstnj sslechetnostj a dobrotau srdce konány býti magj.

Záwěrek.

§. 45.

Kterak každý před přjsahau napomenut a probuzen býti může.

Aby zwlásstě přjsaha swědectwj se wssj možnau přjslussnostj konána byla, buď každý, kterýž přisáhá, prw než ku přjsaze přikročuge, od práwnjho saudce, neb od duchownjho následugjcjm způsobem napomenut a spasitelně rozwzbuzen.*)

---

*) Katolická cjrkew uwažuge při wšem gednánj swém powahy člowěka, a hledj, prostředkem smyslu geho, na

„Powinen gste před Bohem a před lidmi mluwiti prawdu; powinen gste, zwlásstě wrchnosti, Bo-

---

smeysslenj a cit geho spasitelně aučinkowati. Proto zawedla tolik zwlásstnjch obřadů, kolik cjrkewnjch služeb gest gj wykonáwati, a to neypřiměřeněgssjch a neyaučinliwěgssjch. — Wystawjc to přjslowj: Swaté swatě konáno buď," žádá i při skládánj přjsahy, by poswátné wěci k tomu potřebné, nestály na wssednjm mjstě po celý čas očjm wssech wystaweny: ale buď na slussném mjstě uloženy, neb raděgi w něgaké schránce, w způsobu oltáře postaweny se nacházely, která gen w době, an přjsaha skládati se má, by se otwjrala. — Buď giž tu křjž Páně, neboliž swjcny a swjčky, kniha swatého Ewangelium, a prostěradlo: na kterém wsse postaweno: wsse to neywětssj čistotu na sobě okazug. Neb máli člowěk přjsahau s Bohem a k Bohu mluwiti, tuť mu wssecka tato auprawnost wznessenost welebnosti Božské před oči a mysl geho stawěti a srdcem geho pohnauti má. — Nezůstane člowěka, by gim to netrhlo, když se nagednau před njm welebnost oltáře okáže, a hlas auřednjho „Nynj k Bohu přisáhey!" gim zatřese. Znám, bohužel! gedno mjsto, kde se to naopak nacházj, a tjm samým každá přjsaha tam zlehčena býwá. Hned u dweřj kanceláře stogj na sprostém stolku, spolu s ssraubem kancelářské pečeti, usspiněný krucifix, se sspinawými swjcny. — Tu se často stáwá, když kancelář lidem wjce naplněn, a zpráwa úřednj dlauho trwá, že se mnohý z powolaných zatjm, ku křjži zadkem, na ten stolek posadj, a klobauk neb čepici swau na krucifix si powěsj! — Kdyby pak zawolán byl „Tu nynj

hem zřjzené, čiſtau powědĕti prawdu, aby ona ſpra-
wedliwĕ rozeznáwati a ſauditi mohla. Ku wyznánj
prawdy wás nynj ſlawnĕ zawazugeme, a napomj-
náme wás ſkrze ſpaſenj neſmrtedlné duſſe waſſj, a
ſkrze wſſecko, což wám milo a draho geſt, abyſte při
wyznánj, kteréž nynj činiti budete, žádných auſkokŭ a
chytroſtj, žádné lži a žádného wymyſſleného zpŭſobu k
zakrytj, k přetwořenj a k ztenčenj prawdy neužjwal.
Napomjnáme wás, abyſte ſlow, w kterýchž wyznánj
prawdy od wás žádáme, nebral w giném ſmyſlu, nežli
w tom, w kterémž my ge béřeme. Stogjte před oblj-
čegem Božjm; před tjm, před njmž ſe třeſau moci
nebeſké; před tjm, kterýž wám hledj do wnitřnoſti
duſſe; ſtogjte před Bohem ſwatým, před Bohem wſſe-
mohaucjm, před Bohem, kterýž wás odmĕnj, prawdulj
wyznáte: ale wás také giſtĕ zde na zemi a po ſmrti
treſtati bude, oſmĕljte-li ſe, z gakékoli nectné, hřjſſné
přjčiny proti prawdĕ a proti ſwědomj ſwému mluwi-
ti. Budete nynj ſkrze wſſewědaucjho, wſſemohaucjho
Boha přiſáhati; to geſt, ſáhnete k ſwému Stwořiteli
a Pánu nebe i zemĕ, a ſlawnĕ ho wyzwete, aby

---

přiſáhey!" giſtĕby mu pohled toho nedbanliwĕ držĕného mjſta
Boha welebnĕ a ſtraſſnĕ na myſl neuwedl, a mocnĕ gim
nezatřáſl; — geſtli gináč ſe w duchu neuſmĕge, že z leha-
dla geho nagednau oltář ſe ſtal? — O, gak přjſný ſaud
powede někdy Pán nad těmi, genž Božſkau welebnoſt geho
w tak ſſpatné počeſtnoſti měli! Red.

wám odgal miloſt ſwau a požehnánj ſwé, aby wáš treſtal na těle a na duſſi, aby wáš na wěky wěkůw zatratil, nenjli to čiſtá, neporuſſená prawda, což nynj mluwiti budau úſta waſſe. Wypuſte tedy ze ſrdce ſwého každau zlau žádoſt, a nehleďte tak na časný ziſk ſwůg, gako na dobro a blaho neſmrtelné duſſe ſwé. Pomněte, že gſte s tělem i s duſſj w rukau wſſemohaucjho Boha, a že giž co neydřjwe od něho wydánj počtu z tohoto časného žiwota powolán býti můžete. Pomněte, že máte gedinau duſſi, a kdo gi přjſahau dáwá w základ, že wſſecko zaſtawuge; pomněte, že máte gednoho Boha nad ſebau, a že ten wěčný Bůh muſj býti přjſnným mſtitelem toho, kterýž ho ke lži wzal za ſwědka, a gménem geho faleš potwrdil; pomněte, že gediné geſt nebe, a to že ſobě člowěk zločinſtwjm křiwé přjſahy na wěky zawjrá. Obraťte ſe tedy celau duſſj k Bohu ſwému, a nynj ke cti a chwále ſwatoſwatého gména geho té prawdě, kterauž nám wěděti geſt potřebj, upřjmné ſwědectwj wydeyte. Budeli přjſaha waſſe bezbožná falešš, a přigdeli ten přezlý, rauhawý ſkutek wáš na ſwětlo, což ſe řjzenjm Božjm welmi lehko ſtáti může: tedy wáš wrchnoſt waſſe, kterauž gſte rowně také křiwau přjſahau urazil, a kteréž ne darmo od Boha moc dána geſt nad wámi, wyſtawenjm na mjſtě wečegné hanby, a těžkým, mnoho let trwagicjm žalářem treſtati bude. Křiwě-li přiſáhnete, a budete-li chtjti pozděgi činiť pokánj: wězteż, že wám ten hrozný hřjch nebude od-

puſſtěn, pokud gſte wſſi ſſkody, kteráž ſkrze neprawau přiſahu waſſi způſobena byla, bližnjmu nenahradil. — Geſtliže ale prawě a upřjmně přiſáhati budete: tedy wáš pro ten welikỳ, dobrỳ a náboženỳ ſkutek zwlaſſtnj požehnánj a odplata Božj nikoli nemine. — Boha tedy nynj před očima měgte, a pobožně řjkeyte w ſrdci ſwém náſledugjcj modlitbu:

„Bože, wſſemohaucj, nebeſkỳ Otče! twá miloſt a přjzeň geſt gediná naděge má, a gediným bude poděſſenjm mým, až gednau umjrati budu. Slibugi tobě, wěčná prawdo, čiſtau nynj wyznati prawdu, abych poctil a oſlawil ſwatoſwaté gméno twé, a ukázal k tobě láſku ſwau. Kdybych ſe ale nynj křiwým wyznánjm tobě rauhati chtěl: nechť tedy wſſechny kletby twé na mne přigdau; a gá tebe ſám ſlawně wzýwám, abyš mne za hrozný ten hřích i hrozně potreſtal. Wěčný Bože, neſmjrný Pane a wládaři ſwěta, oſwěť nynj myſl mau, pohni ſrdce mé, potwrď přiſahu mau, a buď mně miloſtiw ſkrze Ježiſſe Kriſta, Spaſitele mého.“ Amen.

Kázanj

o

P ř j s a z e.

Od

Wáclawa M. Peſſiny,

kanownjka u ſw. Wjta na hradě Prazſkém.

Přjdawek.

W předmluwě knjžky této prawj se, že přjtomného spisu, O přjsaze, gsem přjčinau. — A w prawdě tak gest; neb gsem si sám, w roce 1832, když gsem gako farář z Blučina, na Morawě, pro uprázdněné kanownictwj českého kazatele u sw. Wjta na hradě Pražském, 27. kwětna, w loretanském chrámu Páně na Hradčanech, před wysoce důstognau wždy wěrnau arcibiskupskau kapitolau Pražskau mau probatiku držel, obral „o Důležitosti přjsahy" hlásati, a wzácným posluchačům slowa Božjho w Praze, — o kterýchž dosti s chwálau mluwiti se nemůže, — důležitost gegj gak z wnitřnj gegj powahy: tak z hrozných následků křiwého přisáhánj dowozowati.

Tento předmět wložila mi w ústa má moge mnohá přesmutná zkussenost, že se o přjsaze (gak se w nesmjrném počtu tiskem wydaných kázanj přeswědčugeme) nad pomysslenj zřjdka kdy káže; důležitost přjsahy mezi lidem málo poznáwána a málo uwažowána, ano u mnohých gen' za malichernost a zákonem zawedený pauhý foremný způsob, kterýž se i obegjti dá, držána býwá. — A, wěřilli by mi kdo, čehož gsem zkusil, že žádostj peněz zaslepené swědomj tak se daleko

uſpalo a odwážilo, mnohé poddané učiti, s lehkowážným ſwědomjm křiwau přjſahu ſkládati! — Ale Bůh nad tjm ſtraſſně ſaudil! — To mne pohnulo, netoliko w probatice mé o přjſaze kázati, nébrž i weleučeného a ſkumného muže, důſtogného faráře w Křeſſicjch, (u Litoměřic), Wincencia Zahradnjka, požádati an Čechowé, we wyſoce důležité wěci té žádného doſawade obſſjrného ponaučenj neměli, aby ſſťaſtným perem ſwým tomu nedoſtatku pomohl, a wzácné ponaučenj o přjſaze nám ſepſal. Oddal ſe práci té, wěhlaſný wlaſtenecký ſpiſowatel náš ſe wſſj pilnoſtj a láſkau; ale naſtogte! když ſeſtawené pogednánj přepracowáwal a wyhlazowal, 30. Srpna 1836, ſmrtelnau nemocj zachwácen byl!—Podal gſem pak pozůſtalé pogednánj minickému důſtognému faraři, Janu Jirſjkowi, který nemeſſkal druhau polowici oprawené práce dodělati, a celé pak geſſtě gednau přehledati; w kterémžto rauſſe toto Zahradnjkowo gádro ſpoluaudům úſtawu Swatojanſkého podáwáme, a zcela ſe důwěřugeme, že kažďý co neywýš horliwě na to hleděti bude, toto wyſoce důležité pogednánj a wyſoce potřebné ponaučenj co neymožněgi rozſſiřowati, by co možná aſpoň w kažďé obci geden wýtiſk ſe nacházel. — Což aby ſe geſſtě wjce uſnadnilo, cena knjžky této tak ſtrowná ſe poſtawila, že negenom obecným důchodům té neymenſſj weſnice, ano téměř i těm neychudſſjm libem zakaupenj gegi přjſtupno ſe činj.

Pán a ſpaſitel náš, Jeźiš Kriſtus, přiſſel k nám na ſwět, aby ſwědectwj wydal prawdě, a naučil nás prawdě, — prawdě, wedaucj nás k ſpaſenj. Chtěge pak některau hlawněgſſj prawdu poſluchačům ſwým obzwlášſtně na ſrdce wložiti, mjwal obyčeg, ſlawně ohlaſſowati, że to, což předkládá, w ſkutku ſwatau geſt prawdau. Za tauto přjčinau často užjwal ſlow w dneſſnjm ſw. ewangelium obſažených: „Amen, Amen, prawjm wám.“ Slowa tato w knihách Mogźiſſowých wyneſſená, a od proroka začaſté užjwána, za ſwatá gmjna byla od lidu židowſkého; a protož užjwánj ſlow těchto bylo gako pečeť, kterauž ſe każdé wyřčenj prawdiwěgſſjm, giſtěgſſjm, bezpečněgſſjm a tjm ſamým i dogjmawěgſſjm činilo. Nemůž nám tedy býti k podiwenj, że i učitel božſké prawdy, Jeźiš Kriſtus, řeči ſwé často těmito ſlowy potwrzowal, řka: Amen, Amen, prawjm wám.

Mluwil Pán Jeźiš prawdu, a potwrzowal prawdu, a tjm ſamým w tom geſt wůle geho, abychom i my ſtáli w prawdě; prawdu drželi, prawdu wyznáwali, prawdě ſwědectwj dáwali. Prawdiwoſt,

čili mluwenj prawdy každý rozumný a powážliwý za gednu z přednjch a hlawnjch ctnostj pokládá, a sice za negednjm důwodem. Na člowěku prawdomluwném obraz Stwořitele čistý a nezmařený se spatřuge, poněwadž i Bůh gest swatoswatá, nesskonalá prawda. Prawdy mluwenj základem gest společné důwěrnosti, bez kteréž sstěstj a blaho lidské státi nemůže. Lžiwýť gest swět, a protož nesstastný; w tom ale swětě, prawdy a důwěry prázdném, člowěk prawdomluwný nad giné se slawně wznássj, a wssude gest wzácným, wssude drahým. Upřjmné mluwenj prawdy držj manžely, přjbuzné, přátely a sausedy w trwanliwé srdečné lásce, dáwá prospěch wsselikým obchodům, wyináhá sprawedlnost w saudech a práwnjch rozepřech, společné obcowánj činj rozkossné a utěssené, a gest gako ten blahorodný swazek, kterýž krále s národem, národ s králem spoguge.

Přeusslechtilá ctnost gest mluwenj prawdy, a protož k nj Pán Ježjš i slowem i přjkladem mocně wzbuzuge. Djí sám o sobě: „Gá gsem cesta, prawda a žiwot.“ A opět řekl: „Přissel gsem na swět, abych swědectwj wydal prawdě.“ — Že Spasitel náš nade wssecko milowal prawdu, to i lžiwj nepřátelé geho wyznali, řkauce: Mistře, wjme, že prawdomluwný gsi, a cestě Božj w prawdě učjš.“ Když se modlil k nebeskému Otci swému za učedlnjky swé, řekl mezi giným: „Otče, poswěť ge w prawdě.“ Protož i cjrkwi swé přislíbil Ducha prawdy, kterýž

by gi učil wſſelikė prawdě. Nás pak wſſechny zawazuge k oſtřjhánj prawdy řka: „Řeč waſſe buď: Ano, ano, — ne, ne.“ A ſkrze apoſſtola Pawla nás napomjná, řka: „Složjce leż, mluwte prawdu gedenkaždý s bližnjm ſwým.“

Prawdu tedy, rozmilj w Kriſtu přátelé, prawdu magj mluwiti úſta naſſe. — Ale naſlogte! hřjchem Adamowým leż přiſſla na ſwět; a leż, ohyzdnau, záhubnau leż zlý ſwět ſobě obljbil. Protož welmi těžko geſt na ſliby, ubezpečowánj a ſwědectwj ginnch ſe ſpoléhati; těžko geſt leż wſſeligak wyljčenau a přiſtřenau od prawdy rozeznati. Tau přjčinau ſprawcowé obcj k dowěděnj a k domakánj ſe prawdy neobyčegnéhr a obzwláſſtnjho proſtředku nalezli, a wſſude ho ſwatoſwatě zachowáwagj. Hlawnj tento proſtředek, kterýž wrchnoſti k wyſſetřenj prawdy pozůſtáwá, geſt „**Přjſaha.**“ — Přiſáháme pak, když živým ſi Boha předſtawenjm k wyřčenj prawdy bywáme wzbuzeni; přiſáháme, když Boha wzywáme za ſwědka, že prawdu mluwjme; přiſáháme, když ſe w myſli ſtawjme před ſaudnau ſtolici Boži, a wſſewědaucjmu a wſſeſprawedliwému ſaudci gako w oči ſlawně prawjme, aby nás potreſtal a zatratil nás, nemluwjmeli prawdy. Přjſaha po wſſechy časy za wěc welmi ſwatau, a za welikú ſkutek náboženſtwj gmjna byla; a giſtotně pod žádnau dokonce wýmjnkau dowoleno nenj! křiwě a faleſſně přiſáhati. Ale naſlogte! muohý w náramné ſlepotě a křiſſnoſti ſwé předce faleſſně přiſáhá. Newidjme-li

někdy na oko, kterak manžel swé manželce, auřednjk swé wrchnosti, wogin swému mocnáři, poddanj swému králi ruſſj učiněnau přjſahu?—Newidjme-li, že křiwopřiſeženſtwj zde onde geſt gako w obyčegi? — Newidjme-li, že dlužnjk křiwě přiſáhá proti swému wěřiteli, newděčnjk proti dobrodinci, přjbuzný proti přjbuznému, křeſťan proti křeſťanu? — Z toho widjme, že zapotřebj geſt, aby ſe

o důležitoſti přjſahy

z poſwátnjho mjſta často gednalo.

Chtěge toho ſám w přjtomné hodině učiniti, dokáži důležitoſt přjſahy:

I. Gak z wnitřnj gegi powahy,

II. tak z hrozných následkú křiwého přiſáhánj.

Maria, nebes Královno! wy ſwatj patronowé! obzwláſſtně ty oſtřihateli pečeti zpowědnj, ſwatý Jene Nepomucký, orodugte za nás! Wyproſte nám u Boha tu miloſt, abychom leč měli u welikě nenáwiſti: a přjſahau ſwatau nic nepotwrzowali, leč gedině prawdu ſwatau.

I.

Kdyby wſſickni lidé dobrau toho měli wědomoſt, w čem přjſaha záležj, a gaká geſt wlaſtnj powaha gegi: wěděli by také, že přjſaha geſt gedna z neydůležitěgſſich wěcj, a protož by i w ſkutku ſkrze přjſahy

ſwé welebili Boha, a nikdy by ſe gemu křiwopřiſe-
ženſtwim nerauhali. — Swatoſwatý čin geſt přiſaha.
Což abychom cele poznali, w bedliwé uwáženj wezme-
me:

1. při kom ſe přiſáhá;
2. na gakém základu ſe přiſáhá, a
3. s gakau záſtawau ſe přiſáhá.

1. Nuže při kom pak přiſáháme?

Ne-li při Bohu? — Kdo wěřj w Boha, tomu
trne duſſe w těle, předſtawuge-li ſi na myſli, že při-
ſáhage na Boha ſe odwoláwá, Bohu takořka ruku
podáwá, Boha s wyſokého nebe dolů za ſwědka
ſwého wede. Přiſáhagice, že prawdiwá gſau ſlowa
naſſe, béřeme Boha za ſwědka, a to Boha neyſwě-
těgſſjho, Boha wſſewědaucjho, Boha ney-
ſprawedliwěgſſjho, Boha wſſemohaucjho,
Boha troggediného. — Přiſáháme při
Bohu neyſwětěgſſim, kterýž dj w knize Le-
vitikus: „Swatj bud̆te, gakož i gá ſwatý gſem.“
Při Bohu neyſwětěgſſim, kterýž dle wýpowědi
ſwatého Dawida „nenáwidj wſſech, genž čini
neprawoſt, a zahubj wſſecky, genž milugi lež.“
Přiſáháme we gménu Neyſwětěgſſiho, genž dj: „Ne-
budeš křiwě přiſáhati we gmenu mém.“ — Při-
ſáháme pak při Bohu wſſewědaucjm, kterýž
gſa weſſkeroſti ſtwořitelem, weſſkeroſt prohliží. Při-
ſáháme při Bohu wſſewědaucjm, kterýž ſtwořil ſrdce
gednoho každého, a zná wſſecky ſkutky naſſe, zná wſſe-

dy wěci, minulé, přjtomné a budaucj. Přiſáháme při Bohu wſſewědaucjm, před kterýmž ſe nikdo, s nicjm, nikde, nikdy a nikam ukryti nemůže. — Přiſáháme též při Bohu neyſpraweblíwěgſſjm, kterýž treſce i to neymenſſj zlé, nad to wjce neprawdu a faleš weřegně a ſlawně před wrchnoſtj wyneſſenau, wyneſſenau na ſſkodu bližnjho, wyneſſenau před obrazem Kriſta na křjži rozpiatého. Přiſáháme při Bohu neyſpraweblíwěgſſjm, kterýž bj ſkrze proroka Malachiáſſe: „Přiſtaupjm k wám, bezbožnj, s pomſtau, a budu ſaudcem ſprawedliwým křiwopřiſežnjkům.“ — Přiſáháme dále při Bohu wſſemohaucjm, w gehož rukau gſau wſſecky wěci, a k gehožto ſlowu ſwětowé powſtáwagj a ſwětowé pomjgegj. Přiſáháme při Bohu wſſemohaucjm, kterýž poručj wětrům a moři, by ſe utiſſili. a utiſſugj ſe; kterýž zatřáſá horami, tak že propadagj w prohlubně, a města s obywateli ſwými řjtj ſe w propaſti. Přiſáháme před Bohem wſſemohaucjm, před gehožto welebnoſtj Cherubim a Seraſim zakrywagj twáři ſwé, před kterýmž ſe hluboko kořj pronárody země, kterémuž ſe klaněgj nebeſa, a z gehožto ſilné ruky nás nic wytrhnauti nemůže. — Přiſáhagjce před práwem a ſaudcem, přiſáhagjce před obrazem ukřižowaného, pozdwihugem tři prſty prawé ruky k nebi, na důkaz, že přiſáháme „při Bohu w Trogici gedinem,“ gegž nás Kriſtus ukřižowaný gakožto Boha Otce, Syna a Ducha ſwatého znáti naučil. — Přiſáhagjce, křeme

za ſwědka Boha Otce, kterýž nás k obrazu ſwému ſtwořil, a tjm ſamým w neſmrtedlnau duſſi naſſi wtiſkl, a gako ohniwým perem napſal wěkoſtálý zákon: „Mluw prawdu, gakož i gá prawdu milugi, gá Otec twůg.“ — Přiſáhagice béřeme za ſwědka Boha Syna, kterýž proto přiſſel na ſwět, aby nás naučil w prawdě, a rozpálil nás k mluwenj prawdy, a učiněn člowěkem, ſwědectwj dal prawdě, a protož na křiži w krwawau ſe dal obět. — Přiſáhagice, za ſwědka béřeme Boha Ducha ſwatého, učitele prawdy, kterýž nás giž na křtu ſwatém za chrám ſwůg poſwětil, bychom chodili w prawdě; a w ſwatém biřmowánj ſedmero darů ſwých na nás wylil, abychom i w krutém bogi a pokuſſenj wěrni byli prawdě, a prawdu wyznáwali ůſty a weſſkerým žiwotem ſwým. Křiwopřiſſežnjk ſtjtj ſe ſmrtelných lidj, zardjwá ſe před známými, před mocj lidſkau ſtrachem až trne: nicméně před Pánem nebe a země ſe neleká a netřeſe, a wolá s newýmluwnau ſměloſtj: Gakož Bůh geſt na nebi, tak gſau ſpraweddliwá ſlowa má! — Hroznoť geſt, Neymilegſſi, na tuto ſlepotu, bezbožnoſt a opowážliwoſt lidſkau i pomyſliti! —

A wſſak powažme také, oč přiſáhagicjmu wlaſtně běži, a na gakém základu ſe přiſáhá, gaká záſtawa ſe ſkrze přiſahu činj.

2. Základem a záſtawau přiſahy naſſi geſt wezdegſſi a wěčné naſſe ſpaſenj.

Každý přisáhagjcj wsseho milého zde i na onom swětě se odčjtá, nemluwj-li prawdy. Woláť zagisté: „Sprawedliwý Pane nebe a země, odegmi mně statek, odegmi mně čest a dobré gméno, wezmi mně zdrawj, wezmi mně žiwot, zatrať na wěky wěků nesmrtedlnau dussi mau: negdau-li od srdce slowa má, nemyslјm-li tak, gakž mluwjm, nenj-li to swatá prawda, což gsem wyřkl před wrchnostj swau a před saudcem swým." Blaze tomu, kterýž přisáhage, swědectwj dáwá prawdě. Ten a takowý w dobré mjře ustawuge wěci swé, a prawě se stará o dobré swé. Wj, co klade w zástawu; wj ale také, že ze wssech zastawených dobrých wěcj i gedné neztratj. Wjceť si wážj drahé dusse swé, nežli pomjgegjcjho statku, a nežli ztráty přjzně důstogných a mocných tohoto swěta. Člowěk prawě přisáhagjcj dowozuge, že mu milost Božj a nebeské blahoslawenstwj gest nade wsseckо; dokazuge, že mu prawda dražssj gest než žiwot, a že hotow gest, tak gako Kristus Pán pro prawdu i žiwot nasabiti. Člowěk, prawě přisáhagjcj, cele gest tjm ugisstěn, že kdo zde pro prawdu tratj dussi swau, na wěčnosti gi nalezá. Člowěk prawě přisáhagjcj wyznánjm prawdy dobrořečj Bohu, mluwj gazykem angelským, pěge Bohu pjsně swatých, známo činj gméno swé w nebesjch, a gednau tam uwjtán bude, gakožto wěrný služebnjk, wcházegjcj do radosti Pána swého. Člowěk prawě a náležitě přisáhagjcj, mnoho sice dáwá w zástawu: ale zástawau tauto i toho neymenssjho netratj, anobrž od-

platy hodna se činj zde i na onon swětě — Obraťme se ale také ku křiwopřjsežnjku, a wizme, co ten ztratiti se uwoluge, čeho se odřjká, co zahazuge a gako nohama sslape. O nesstastnjk ten nasazuge a w zástawě nechává wssecko, což přigal od Boha; falesstným slowem wssecko i to neywzácněgssj potratiti wolj, anobrž i nebe samého se odřjká. Dobrowolně wssecky dobré a milé wěci, wssecko, po čemž tauží srdce lidské gako na hromadu klade, a dj: „To wssecko mně buď odgato, odgato na wždycky, nenj-li to prawda, což gsem před saudem rozmyslně wyřkl, a čehož mi sám Bůh gest swědkem. Nechať gsem proklet, zlořečen, trestán, zatracen wěčně, nepowěděl-li gsem prawdy!" — O weldůležitá, mnohowážená, swatá gestiť přjsaha! Neb mnoho, náramně mnoho, anobrž wssecko, až hned i wěčné blaho swé w zástawu dáwá ten, kdož přisáhá.

Zdaž ale to, což člowěk přisáhagicj zastawuge, w skutku tratj, falesstně-li přisáhá, zda křiwopřjseženstwj oprawdu smutno a hrozno gest w následcjch a aučincjch swých — o tom w djlu druhém.

II.

Wedlé nezměnitedlněho pořádku, gegž Bůh we swětě ustanowil, ze wsseho, což se koli děge, něco následuge. Timto wěčným zákonem se stáwá, že na

křiwau přjſahu, gelikož geſt hroznau neprawoſti, i hrozné, ſtraſſliwé wěci následugj. Křiwopřjſežeuſtwj hřjchem geſt náramně ſſkodným a záhubným, poněwadž křiwopřjſežnjk
gak na zkázu geſt bližnjm ſwým:
taki ſebe ſamého w přebjdný ſtaw uwrhuge.

1. Křiwopřjſežnjk na zkázu geſt bližnjm ſwým. — Neſſtaſtné činj ty, kteréž přikázánjm lásky bližnjho gako ſebe ſamého dlužen geſt milowati. — Tu hyne celá rodina, tu běduge otec, tu kwilj matka, tu nařjkagj djtky: neb křiwá přjſaha zlořečeného, bohaprázdného muže o wſſecko gměnj, o wſſecken ſtatek ge připrawila; w této bjdě nynj nemůže otec ſluſſně wychowati ſwé drahé djtky, nemůže gim pozůſtawiti dědictwj, nýbrž w nedoſtatku a w chudobě ge muſj oſtawiti. To geg we dne i w noci trápj, to mu zžjrá žiwobytj, to ho uwrhuge w chladný hrob. — Zde wedau Člowěka, w zločinu poſtiženého. Proč ſe ſſpuſtil Boha, proč učiněn ſwůdcem, klamařem, krádežnjkem? Ach! křiwopřjſežnjk ho přiwedl na mizinu, křiwopřjſežnjk ho w zaufalſtwj uwrhl. — Tam zdwihagj otce, kterýž zabil ſám ſebe; tam hledagj utopenau manželku; tam křjſj dceru w těžkých mdlobách pohřjženau. Doſtali zprávu, že křiwopřjſežnjk wyhrál ſaud, že dobrý otec, že dobrý manžel muſj gjti do wězenj. — Tu celý národ bauřliwě powſtáwá proti poſwěcenému králi ſwému, a nutj ho utéci z wlaſtnj země ſwé. Proč? Někteřj zpupnjci, zapomenuwſſe na Boha a přjſahu ſwau,

zpronewěřili se, a poddané zgitřili a popudili na spra-
wedliwého panownjka gegich. — Gak mnohý sslechetný
muž přissel o žiwot, gak mnohý dobrý dlauhá léta se-
děti musel w temném žaláři gediné proto, že někteřj
nesslechetnj a zlj křiwé proti němu wydali swědectwj,
a swědectwj toto přjsahau potwrdili! — Žádný práw-
nj saud skonán a k mjstu přiweden' býti nemůže, žá-
dný saudce nenj w stawu, sprawedliwau učiniti wý-
powěď, pokud we wzniklé rozepři prawda nenj wyssc-
třena, pokud se gistotně newj, co se stalo, a kterak.
Giž pak w negedné přjpadnosti nižádným zwůsobem
prawda se wyhledati nemůže, leč gediné přjsahau.
Přjsaha poslednj gest prostředek k wyskaumánj prawdy.
Gestliže tedy lidé, Boha se nebogice, falessně přjsáha-
gi, tedy zlehčugi práwa, a u přjčině gsau, že i ney-
lepssj, neywýbornějssj saudce, ač by welmi rád obhá-
gil newinu, sprawedliwým býti nemůže. — Křiwo-
přjsežnjk negen lidem, nýbrž i Bohu nesłydatě lže w
oči; abych tak řekl, s Bohem přeopowážliwau hříčku
prowozuge. Křiwopřjsežnjk weřegně Boha potupuge,
Bohem pohrdá, Pánu nebe a země se rauhá, a zřeg-
mě ukazuge, že nemá swědomj, že gest na wrchu zlo-
by lidské. Tau přjčinau bližnjm swým náramné dá-
wá pohorssenj, a bázeň Boží, wjru a ctnost násilně
rwe a trhá z dusse gegich. — Přjssla-li pak, gakž se
welmi často stáwá, falessná přjsaha na gewo: tedy ten,
kterýž se gi nebál učiniti, na hroznau potupu a han-
bu gest manželce, djtkám, rodičům, bratřjm a sestrám,

přjbuznym a přátelům swym, náramny gim činj zármutek, a negednau w chudobu, nauzi, bjdu a záhubu ge uwrhuge.

2. Hroznoť geſt křiwopřiſeženſtwj w náſledcjch ſwých i také proto, poněwadž křiwopřiſežnjk ſám ſebe w přebjdny ſtaw uwozuge. — Přiſahau ſwau o mnoho ſe založil, a mnoho dal w zástawu; o to wſſecko přicházj. Bůh by přeſtal býti ſprawedliwym, kdyby křiwopřiſežnjka čaſně i wěčně netreſtal. Za ſwědka béře křiwopřiſežnjk neyſwětěgſſjho, wſſewědaucjho, wſſemohaucjho, ſprawedliwého Boha: proto tentýž Bůh, od něho uražený, těžkými také treſty k němu přikročuge. — Křiwopřiſežnjk ſe ſám wylučuge z řádu lidj poctiwých; nebo žádnému směle do očj pohlednti, k žádnému ſe důwěrně ſkloniti nemůže. Křiwá přiſaha geho geſt zagiſté gako čerw hryzaucj a oheň páljcj wnitřnoſti geho; a gakož mu uſtawičně wlaſtnj zlobu a hanebnoſt geho gako w zrcadle ukazuge: tak mu též ſtále přiwozuge na paměť, že wſſickni lidé lepſſi gſau nežli on, a on že nenj ani hoden, by žiw byl u proſtřed nich. Znamenagj-li ginj lidé, že křiwě přiſáhl, gakož pak nic nenj tak tagně kutého, co by od ginýchpozorowáno nebylo: tedy ſi ho žádný newáží, ano ho nenáwidj, zdaleka ſe ho ſſtitj, a gemu ſe wyhýbá. Nižádný poctiwý ſe k němu nechce hláſiti, žádný nechce ſ nim ſpolu býti gmenowán, žádný nechce býti geho towaryſſem a ſpolečnjkem, žádný ſe mu ani w tom neymenſſim nechce ſwě-

řiti. — Křiwopřjsežnjk w ustawičné bázni tráwiti musj žiwobytj swé. Auzko mu gest, a swjrá se strachem srdce geho, kdykoli zpomjná, že předce snad gednau na swětlo přigde nesslechetnost geho. Chce-li pak utagiti zlobu swau: tedy musj každé slowo swoge bedliwě wážiti, musj pilně ssetřiti každého hnutj swého, při každém kroku se musj mjti na pozoru, by se neprozradil; bogj se někam wygjti, bogj se s ginými wesel býti, by se w něčem nepodřekl. Lekati se musj dokonce i snů swých, aby ze spanj mluwě, nebyl snad wlastnjm zrádcem swým! — Člowěk, kterýž falessnau přjsahau Boha a lidi urazil a poskwrnil swědomj swé, i proto w ustawičném strachu žiti musj, poněwadž ho ginj lidé ustawičně pozorugj, bystře hledj na wssecky činy geho, a přjsně ho také posuzugj. Magj na něg pilný pozor negen ti, kteřj geho křiwau přjsahau skráceni byli: ale i ti, kterýmž přjsaha geho k žádné sskodě nebyla. Báti se musj křiwopřjsežnjk, poněwadž i swětsstj úřednjci geg pozorugj, a za každým proti němu wyskytlým důwodem pohnati ho mohau před práwo swé a saudnau stolici swau. — Nenj-li ale možná, by učiněná křiwopřjsaha geho přissla na swětlo? — Nemůže-li i dosti malau, nepatrnau wěcj propuknauti, že falessně přisáhl? — Gestliže ale zločinstwj geho se odhaluge, na gewě-li gest, že se nebál křiwě přisáhati: tu nagednau wssecka hrůza zděsseného swědomj na něg přicházj, tu nagednau přeukrutná blýskánj a hromobitj w dussi

geho powſtáwá. Swjrá ſe duch geho, wſſecek bledne a ſchne, a auzkoſtj a hrůzau newj, co ſobě počjti. Swjžjce mu nohy a ruce, wedau ho do wězenj, ſtawj ho weřegně na obiw, necháwagj ho mnoho let w těžkém žaláři. Každý mluwj o hanbě geho, a žádný nelituge zlopowěſtnjka, že mu k nahrazenj učiněné ſſkody wſſecko bylo pobráno, a že ſwětſké práwo přiſně k němu přikročilo. — Deyme ale tomu mjſto, že zločin křiwopřiſežnjka po weſſkeren čas w ſkrytě zůſtáwá: zdaliž proto žiw býti může w pokogi a w radoſti? Možná-li mu blaze žjti bez dobrého ſwědomj? Nemuſj-li ſe báti lidi: — zdaž mu také možná geſt, Boha ſe nebáti? Možná-li mu geſt, pokognym ſrdcem na Boha pomyſliti? — Může-li snad ho těſſiti ſtatek křiwopřiſahau nabytý? O wſſecky nespraweddliwé peniže geho gſau w rukau geho gako řeřawé uhlj, při wſſech geho nucených weſeloſtech nemiloſrdně bo pálj, gſau gako ſtjrowo žjhadlo, gako ſſpičaté oſtruhy a bodce w duſſi geho. Ach, bjdný, přebjdný a přežaloſtný geſt giž zde ſtaw každého člowěka, kterýž ſe nebál křiwě přiſáhati. — A i křiwopřjſežnjk gednau muſj umřjti, i gemu přicházi gednau poſledny hodina. — Kdo by ſi ale žádal býti na mjſtě geho, an ſe na ſmrtedlném loži ſwjrá boleſtj? Smrt-li bywá každému ſtraſſliwá a hrozná: křiwopřiſežnjkowi muſj býti ſtraſſliwěgſſi a newhrozněgſſj. Neb co zde doſáhl křiwau přiſahau, to na wždycky potracuge; co ale za hroby

na něho čeká, geſt ukrutná, newýſlowná muka. — Přicházj na onen ſwět, ale přicházj tam chudý, poſkwrněný a zohawený neprawoſtmi ſwými. Hroznoť geſt, přigiti w ruce wſſewědaciho ſaudce a wſſemocného treſtatele: on ale w ně w ſkutku přicházi.— Zapřel zde Boha Otce, ſtwořitele ſwého, rauhawau křiwopřiſahau; pyſſně ho gako wyzwal na ſebe, by na ſobě zkuſil ſaud geho; pohrdal ſhowjwánjm geho, zůſtaw nekagicjm až do ſmrti ſwé: tentýž Bůh nebude ſe moci nad njm ſmilowati, nýbrž gen ſprawedliwým ſe k němu ukáže. — Nedbal zde na wtěleného Syna Božjho, Ježiſſe Kriſta, newſſjmal ſi geho Božſkého učenj, a cizil ſe, zatwrdilým ſrdcem, ſwaté cjrkwe geho: On nebude ſe tam přimlauwati za něho u Otce nebeſkého; nebude ſe k tomu znáti, kterýž ho zde před křjžem geho hanebně zapřel. — Odřekl ſe také zde Boha Ducha ſwatého, toho utěſſitele kagicjch hřiſſnjků; křiwým přiſáhnutjm zawrhl geho miloſt, a nekagicjm ſetrwal až do konce: nenj možná, by týž ſwatý Duch s njm ſe ſpogil, s njm zůſtáwal na onon ſwětě. — Z toho wſſeho ſe widj, že člowěk, genž ſe opowážil křiwau přiſahau hřeſſiti, člowěkem geſt nerozumným a bláznem neſſtaſtným. Chce ſe mu zde ſtatku, genž co pára pomjgi: tam ale wěčného blahoſlawenſtwj ſe zbawuge; zde pečliwě ukrýwal hřich swůg a neprawoſt ſwau: tam ale se wſſj hanebnoſti ſwau znám bude nebi a peklu. Wyſtaupj gednau s uſtraſſeným ſwědomjm ze ſwěta

toho, a zanechá zde wſſecko: ale wina geho, hrozná wina, wina křiwopřiſeženſtwj půgde s nim na wěčnoſt newýmluwně ſtraſſliwau. Naplnjť ſe na něm prawdiwé ono přiſlowj: „Gaký žiwot, takowá ſmrt; gaká ſmrt, takowá wěčnoſt."

Nechť tedy každý wyſoko ſmyſlj o přiſaze; a kdyby gednau powolán byl od zřizené wrchnoſti ku ſlawnému přiſáhánj, nechť přiſáhá gakož na maudrého a ſſlechetného člowěka, gakož na křeſťana ſluſſj; nechť přiſáhá s rozwahau a s náboženſtwjm; nechť přiſáhá k ſláwě a ke cti Božj a ku ſpaſenj duſſe ſwé.— Wězmež ale, že i kdykoli něco ſlibugeme Bohu, kdykoli Boha za ſwědka béřeme dobrých úmyſlů a předſewzetj ſwých: wždy poněkud aſpoň přiſahau gemu ſe zawazugeme. Tak gſme giž na křtu ſwatém přiſahau ſe zawázali Bohu troggedinému, že chceme ſtáti u wjře, a tuto wjru ſwau že chceme ukazowati čiſtotau, láſkau a ſpraweďliwoſtj we weſſkerém žiwokytj ſwém. — Wěrně tedy ſlůgme k ſlibu ſwému a k přiſaze ſwé; aby ſkrze nás oſlawen byl Bůh, abychom bližnjm ſwým byli ku proſpěchu, a pogiſtili ſpaſenj a blaho wlaſtnj duſſe ſwé. S pomocj Neywyššjho wſſeckoť nám geſt možná. Buďme tedy wěrnj Bohu, wěrnj cjrkwi, wěrnj králi a wlaſti.

Buďme lidé milugjcj prawdu, a prawdu wyznáwagjcj
ústy, skutky, a skrze přjsahu: abychom byli prawj
synowé laskawého Otce w nebesjch, a naplnilo se
na nás milostné zaslibenj Pána nasseho Ježjsse Kri-
sta: „Amen, Amen, prawjm wám, bude-
li zač prositi Otce we gménu mém, dá
wám.“ Amen.

Oznámenj.

I.

Docházj nás mnohé doptáwánj z Prahy, z kragůw Českých, z Morawy, zwlášťtě pak z Uher, zdaž památnj penjz Arcibiskupské introniſacj na předeg by nebyl. — Bychom této ſlechetné žádoſti učinili zadoſt, přiſtaupili gſme k Geho knjžecj Miloſti s tou prosbau, aby ſtampilii téhož penjze Dědictwj ſwatojanſkému zapůgčiti ráčil; k čemuž Geho knjžecj Miloſt, s welikau ochotnoſtj, ſwau wůli připogil.

Kdo ſe tedy chce penjzem tjmto zaopatřiti, může ſe mu ho doſtati. Prodáwá ſe w arcibiſkupſkém kanceláři, pak u redaktera a w arcibiſkupſké knihtiſkárně w ſeminári, a ſice ſtřjbrný za 3 zl., bronzowý za 1 zl. 15 kr. na ſtřjbře.

II.

Wáženým ſpoluaudům Dědictwj Swatojanſkého na wědomj ſe dáwá, že ſe w archiwu w. b. kapitoly Pražſké naſſla ſtampilie onoho památnjho penjze, který před 100 lety při ſlawnoſti za ſwatého prohlášenj ſwatého Jana Nepomuckého ražen byl. — Čtrnáctj k pánům ſpoluaudům naklonila ſe wyſoce důſtogná kapitola, pakliby kdo z nich ten penjz mjti žádal, ſtampilii tuto k tomu zapůgčiti. — Bige ſe, gak každý giný památnj penjz, gedině w c. k. minci. — Stříbrný by ſtál 3 zl., bronzowý 1 zl. 15. kr. na ſtř. — Kdoby tedy ſobě tuto medalii na památku žádal: tomu ſe, na obdrženau cenu, ochotně poſlauží.

III.

Pan Joſef Lerch, rytec při c. k. minci, pochwalně známý z ſtrany mnoha welepodařených památnjch medalij, obětuge ſe Dědictwj Swatojanſkému, pro památnj penjz, darem wypracowati ſtampilii, kteráby z předu obraz ſwatého Jana, s rokem založenj ůſtawu, z zadu wyobrazenj arcibiſkupſkého chrámu Páně ſwatého Wjta w Praze, neſla. Tjmto penjzem by každý, kdoby — 2 zl. položil, ſtřjbrným: kdoby ale 1 zl. podal, bronzowým podělen byl. — Šlechetnau chěť tuto wděčně přigjmagice, prohlášenj ſe w tom pánů ſpoluaudů, ſlužbowolnj očekáwáme.

Dědictwj sw. Jana Nepomuckého na wědomj dáwá, že následugjcj spisy nowě wydalo a jsou:

I. Roráte. Zpěwy adwentnj, z času Karla IV. od Arnoššta z Pardubic a Malowců, prwnjho arcibiskupa Pražského, w královském chrámu Páně sw. Wjta, zawedené.

Gsau tyto pjsně s nápěwy přes 500 let staré, protož přewzácná památka náboženských předků nassich, o kterých se směle říci může, že, co do zpěwu, cjrkew katolická nad toto Roráte nic wzácněgšjho a pohnutliwěgšjho nemá. Prawdu tuto čistau nám kragowé čeští, od Turnowa přes Králowé Hrabec, nynějšj hlawnj sídlo geho, až po Prachatice k Budějowicům oswědčj. Každý den w témdni má swé zwlástnj Roráte, a Štědrý wečer swé wlastnj Officium; kde se do 30 až 40, wětšjm dílem gen krátkých pjsnj, w gedné hodině wyzpjwá. An se tyto pjsně po celý adwent každodenně, od 6 do 7. hodiny ranní, w kapli sw. Wegtěcha, před chrámem Páně sw. Wjta, pak u sw. Petra na Poříčj zpjwaly. Lze bylo o prawdě zde řečené se přeswědčiti. — Prodáwá se knjžka tato 188 stránek silná, tuho wázána, za 12 kr. stř.

II. O Přjsaze. Od Vincencia Zahradnjka, faráře Křesťanského. K tisku dohotowená od Jana V. Jirsjka, faráře Minického. W Praze 1839.

To gest poslednj spis z péra Zahradnjkowa, w kterémžto přepracowánj tento učený, skumný a horlivý duchownj spisowatel rychlau smrtj překwapen byl. Gesti tato, giž sama w sobě wzácná památka, tjm gesště wzácněgšj, protože w gazyku českém o přjsaze dosawade žádného obsjrněgšjho spisu nenj; kdež giž i potřeba káže, by w této předůležité wěci wesškeren lid dokonale ponaučen byl. — Nadjti se lze gest, že welebné duchowenstwo, slawnj magistratuálnj, wrchnostenstj a hospodářstj auřadowé, ano wšickni richtářowé obcj tauto neywýš potřebnau knjžkau se zaopatřj; a hleděti budau, by, co možná, w každém přjbytku, při každé rodině se nacházela. A to tjm spjše, an při přemalé ceně gegi i chudšj snadno si ji zaopatřiti může, neb se prodáwá, stránek 120 silná, tuho wázána, za 10 kr. na stř.

III. Pane zůſtań s námi, neb ſe připozdjwá.

Od Girjho Bluma, zprávce hraběte z Ingelheimu w Greifenheimě. Přeloženo od Jana Marchala, duchownjho zprávce w Rjmowě, bud. diec. Djl I. ſtránek 376, r. 1839.

Spis tento, původně w gazyku německém tiſkem wydaný, a obewſſech německých Časopiſů na neywýš ſchwálený, obſahuge **naučenj k ſſtaſtné ſmrti ſe připrawiti.**—Ačkoliw geſt ſpis tento obſſjrný, předce ſe ſpiſowatel nikde neopakuge, uſtawičně nowým, půwabným a naneywýš zanjmawým dowozowánjm w předmětu ſwém poſtupuge, a brzy wljdně a brzy přjſně na ſrdce křeſťana naléhá. — Pro kazatele, a pro zpowědnjka, pro kněze na ſmrtelném loži zaopatřugjcjho geſt kniha tato prawý poklad, a wſſjm práwem zlatau knihau gmjna býti zaſluhuge; kterauž přečta žádný neobloži, by ji na neywýš probuzen a pohnut nebyl.

W řeči německé probáwá ſe ſpis tento w kněhkupectwjch, wázaný, za 3 zl. na ſtř. — Protože ale wſſecky knihy nákladem Dědictwj Swatojanſkého wydané, dle ſtatut, w té neylewněgſſj ceně probáwány býti magj: probáwá redakcj ſpis tento, w řeči české, přes 700 ſtránek ſilný, we dwau djlech, w tuhé wazbě, za 40 kr. — Djl I. přjtomně, za 20 kr. k doſtánj geſt. Djl II., za tu ſamu cenu, w krátkém čaſe wygde.

Obracjme ſe k wſſem ſlawným wrchnoſtem a ſſkolnjm dobrodincům, kteřj k poddaným ſwým miloſtně nakloněnj, rozſſjřowánjm mezi ně kněh proſpěſſněgſſjch o wzdělánj gich laſkawě pečugj, bychom gim připomenuli, že za přjhodnoſt a wýbornoſt kněh Dědictwjm Swatojanſkým wydaných to gim plnau giſtotau ručj, že takowých ſama w. d. arcibiſkupſká konſiſtoř wydáwá, tedy pro podělenj pilných djtek we ſſkolách a hodných hoſpodářů po robinách ſotwa ſe přjhodněgſſjch kněh nagde, gak těchto Dědictwjm Swatojanſkým wydaných.

Spaſitedlné aučinky, gimi wzdělané, dokážj ſe lepſſjm zwedenjm podřjzených ſobě poddaných, a přigdau zuſe gen dárcům miloſtiwým na záſluhu odplaty wěčné.

Prawidla
ústawu „Dědictwj sw. Jana Nepomuckého" w Praze.

Antonjn Hanikýk, exjesuita a duchownj pastýř w Čimeři, budějowické diécesj, umjnil sobě, w čase stoleté památky za Swatého wyhlássenj sw. Jana Nepomuckého, w roce 1829, na čest sw. Jana, na památku té prwnj stoleté slawnosti, a pod gménem swáto-Janským založiti ústaw, gjmžby dobré wzdělawatelné knihy w gazyku mateřském, giž wázané, w ceně neylaciněgssj podáwány byly. Požádal k tomu cjli a konci arcibiskupskau konsistoř Pražskau, by ústaw ten we swé wedenj přigala; k čemuž, gakožto základem, 1000 zl. na stř. přiložil, a sobě wyžádal, by ústaw ten gméno **Dědictwj sw. Jana Nepomuckého** nesl, ku kterémuž by wesskeré obecenstwo w spoluaudstwj pozwáno bylo. Žádost tu w. d. konsistoř wyplnila, Geho Majestát Cjsař a král Frantissek I. dne 26. Řjgna 1833, prawidla geho potwrdil, a ústaw ten s rokem 1835, wydánjm prwnj knihy, pod názwem: **„Proč gsem Katoljkem?"** w žiwot a aučinkowánj swé wstaupil.

Prawidla geho gsau následugjcj:

I. Přjstup spoluaudů.

1. Spoluaudem **Dědictwj sw. Jana Nepomuckého** státi se může každý, buď ustanoweným penežitým přjspěwkem, kterýž se gednau na wždycky zaprawj: aneb podánjm pjsemnjch pracj, kteréž k podotčenému auřelu směřugj, a ohledně wnitřnj ceny swé k wydánj za hodné uznány budau.

2. Kdokoliw k témuž ústawu 100 zl. na střjbře přispěge, powažowán budeza spoluzakladatele.

3. Kdo (gednau na wždycky) podá:

40 zl.	na stř.,	gest téhož	spoluaudem			I.	třjdy.
20	= = =	—	—	—		II.	—
10	= = =	—	—	—		III.	—

Menssj přjspěwek přigme se wděčně za dobrodinj.

4. Řehole, celé wikariáty, farnj okresy, sskolnj mládež, celé rodiny wstupugj dwognásobným přjspěwkem do nadřečených třjd.

5. Doplněnjm základu we wyšssj třjdě, také do též třjdy každému přistaupiti wolno.

6. Kdo w pořádnosti swé Dědictwj dotčenému odkáže wjc než 100zl. na stř., powážowán bude za spoluzakladatele; při menssjm odkazu připočte se k dobrodincům.

7. Spisowatelé, kteřjž swé práce témuž ústawu obětugj, gelikož po náležitém oceněnj k tisku ustanoweny budau, dobýwagj sobě, dle obssjrnosti, důležitosti a gadrnosti spisů swých, práwo spoluaudů buď I., buď II., buď III. třjdy. Podánjm wjce důkladných pracj wstaupj spisowatel do wyšssj třjdy.

8. Kdo témuž ústawu zdařilé přeloženj k nadřečenému auoelu přjhodné knihy podá, stane se spoluaudem III. třjdy; — opětowaným podánjm postaupj wýsse.

9. Dle poslednj wůle zakladatelowy žádagj se duchownj spoluaudowé téhož ústawu, aby mezi osmidnem slawnosti sw. Jana Nepomuckého, za Neywyšssj Cjsařskau rodinu, gakož i za žiwé a za mrtwé spoluaudy téhož Dědictwj dle pohodlnosti gednu mssi swatau slaužili. — Čjm tedy každý spoluaud pro swé dusse spasenj tolik neyswětěgssjch obětj aučastným se stáwá! — Neopomiň ale žádný, při této pobožnosti na samého zakladatele wraucně pamětliwu býti; tak gakož i swětsstj spoluaudowé w tom témdni na ten aumysl pobožnost swau wykonati.

II. Wýhody spoluaudů.

10. Každé knihy, týmž ústawem a w tomž roce wydané, obdrží, na pěknégssjm papjře:

a) Spoluzakladatelowé - - - 4 wýtisky darmo.
b) Spoluaudowé I. třjdy - - 3 — —
c) Spoluaudowé II. třjdy - - 2 — —
d) Spoluaudowé III. třjdy - - 1 — —

A to tak bez připlácenj po celé žiwobytj.

Stogj ale swatau powinnostj každému spoluaudu, kněh nákladem Dědictwj Swatojanského wydaných co možná rozssjřowati, a giných k tomu nabjzeti; neb ústaw ten gedině proto zaweden gest, a knihy gediné proto gim se wydáwagj, by rozssjřené, lid wzdělávaly; čehož ginák dosjci nelze.

11. Spisowatelé, gichž půwodnj práce nákladem ústawu wydány budau, obdržj z téhož wydánj 24 wýtisků; překladatelowé, gelikož překlad gegich se přigal a na swětlo wyssel, obdržj 12 wýtisků darem. — Opětowanau záslužhau za spoluzakladatele gmenowáni býti mohau.

12. Wydáwagj se pak knihy giž wázané — Na prwnjm ljstku přitisstěno býwá znamenj téhož ústawu, gakož i krámská cena; kteráž gest wždy neylacinégssj, a přes kterau se w žádném kněhkupectwj wjce platiti nemá.

13. Páni spoluaudowé obdržj tisstěný ljstek, na němž se obebrané wýtisky po každé obepjssj.

14. Tyto wýtisky wydáwány budau buď w kanceláři knjžecj arcibiskupské konsistoře, aneb u redakcj.

III. Rozesjlánj wýtisků.

15. Welebné duchowenstwo zdegssj arcidiécesj obdržj zapsané wýtisky skrze swé wikariáty.

Ostatnjm slawným Konsistořjm zasjlati se budau, we wlastnjch bednách, franko.

Gednotliwým spoluaudům nemůže ústaw kněh zwlásstě zasjlati, nýbrž gedenkaždý sám se obstarati musj, by, gak se wydánj které nowé knihy w nowinách oznámj, proukázánjm swého upsaného ljstku zwlásstnj osobau, buď w kanceláři arcibiskupské konsistoře, neb u redakcj wyzdwihnauti si dal.

16. Konsistornj expedicj, kteráž se témuž rozesjlánj přjwětiwě podwolila, každé knihkupectwj, tak i každý giný zběratel odběratelů obdržj na **10** wýtisků dwa zdarma.

17. Poznamenánj spoluaudů **Časopisu pro katolické duchowenstwo** se připogugj.

Kdo pak se o wzrůstu, prospěchu, proměnách a zwlásstnjch událostech **Dědictwj Swatojanského** doweděti chce, ten ať spolu odebjrá **Časopis pro katolické duchowenstwo**, který podepsaný redaktor gménem w. d. arcibiskupské konsistoře, ročně we 4 swazcjch, za 2 zl. wydáwá.

18. Každá ku prospěchu téhož **Dědictwj** a k rozssjřenj obecné užitečnosti udělená rada ze strany redakcj wděčně se přigme a slussně ocenj. — Žádá wssak redakcj, aby přjpisy takowé franko se zasjlali.

Do konce měsjce Prosince běžjcjho roku, sesslo se giž 371 spoluaudů, a na knihách tuto gmenowaných bylo giž wydáno 31,500 wýtisků.

Dědictwjm giž wydané knihy gsau :

1.	Proč gsem Katoljkem	5	kr. na stř.
2.	Bohomil	36	— — —
3.	Panna Orleanská	10	— — —
4.	Náboženstwj w rozmluwách	24	— — —
5.	Robina Bohowěrných	30	— — —
6.	Swatodennj Pokárbek	5	— — —
7.	O Přjsaze	10	— — —
8.	Pane zůstaň s námi. I. djl	20	— — —
9.	— — — II. djl w krátkém čase wygde	20	— — —

Od redakcj Dědictwj sw. Jana Nepomuckého.

Wáclaw M. Pessina,
kanownjk, konsist. rada a ředitel Dědictwj.